

CHAMBRE DES REPRÉSENTANTS
DE BELGIQUE

BELGISCHE KAMER VAN
VOLKSVERTEGENWOORDIGERS

COMPTE RENDU INTÉGRAL
AVEC
COMPTE RENDU ANALYTIQUE TRADUIT
DES INTERVENTIONS

INTEGRAAL VERSLAG
MET
VERTAALD BEKNOPT VERSLAG
VAN DE TOESPRAKEN

COMMISSION DE L'INFRASTRUCTURE, DES
COMMUNICATIONS ET DES ENTREPRISES
PUBLIQUES

COMMISSIE VOOR DE INFRASTRUCTUUR, HET
VERKEER EN DE OVERHEIDSBEDRIJVEN

Mardi

17-01-2012

Après-midi

Dinsdag

17-01-2012

Namiddag

N-VA	Nieuw-Vlaamse Alliantie
PS	Parti Socialiste
CD&V	Christen-Democratisch en Vlaams
MR	Mouvement réformateur
sp.a	socialistische partij anders
Ecolo-Groen	Ecologistes Confédérés pour l'organisation de luttes originales – Groen
Open Vld	Open Vlaamse Liberalen en Democraten
VB	Vlaams Belang
cdH	centre démocrate Humaniste
FDF	Fédéralistes démocrates francophones
LDD	Lijst Dedecker
MLD	Mouvement pour la Liberté et la Démocratie

Abréviations dans la numérotation des publications :		Afkortingen bij de nummering van de publicaties :	
DOC 53 0000/000	Document parlementaire de la 53 ^e législature, suivi du n° de base et du n° consécutif	DOC 53 0000/000	Parlementair stuk van de 53 ^e zittingsperiode + basisnummer en volgnummer
QRVA	Questions et Réponses écrites	QRVA	Schriftelijke Vragen en Antwoorden
CRIV	Version provisoire du Compte Rendu Intégral (couverture verte)	CRIV	Voorlopige versie van het Integraal Verslag (groene kaft)
CRABV	Compte Rendu Analytique (couverture bleue)	CRABV	Beknopt Verslag (blauwe kaft)
CRIV	Compte Rendu Intégral, avec, à gauche, le compte rendu intégral définitif et, à droite, le compte rendu analytique traduit des interventions (avec les annexes) (PLEN: couverture blanche; COM: couverture saumon)	CRIV	Integraal Verslag, met links het definitieve integraal verslag en rechts het vertaalde beknopt verslag van de toespraken (met de bijlagen) (PLEN: witte kaft; COM: zalmkleurige kaft)
PLEN	Séance plénière	PLEN	Plenum
COM	Réunion de commission	COM	Commissievergadering
MOT	Motions déposées en conclusion d'interpellations (papier beige)	MOT	Moties tot besluit van interpellaties (op beigeleurig papier)

Publications officielles éditées par la Chambre des représentants	Officiële publicaties, uitgegeven door de Kamer van volksvertegenwoordigers
Commandes :	Bestellingen :
Place de la Nation 2	Natieplein 2
1008 Bruxelles	1008 Brussel
Tél. : 02/ 549 81 60	Tel. : 02/ 549 81 60
Fax : 02/549 82 74	Fax : 02/549 82 74
www.lachambre.be	www.dekamer.be
e-mail : publications@lachambre.be	e-mail : publicaties@dekamer.be

SOMMAIRE

Question de M. Peter Dedecker au vice-premier ministre et ministre de l'Économie, des Consommateurs et de la Mer du Nord sur "l'augmentation du nombre de sites internet belges piratés" (n° 8085)

Orateurs: **Peter Dedecker, Johan Vande Lanotte**, vice-premier ministre et ministre de l'Économie, des Consommateurs et de la Mer du Nord

Question de M. Peter Dedecker au vice-premier ministre et ministre de l'Économie, des Consommateurs et de la Mer du Nord sur "la priorité donnée aux communications par SMS en cas de catastrophe" (n° 8086)

Orateurs: **Peter Dedecker, Johan Vande Lanotte**, vice-premier ministre et ministre de l'Économie, des Consommateurs et de la Mer du Nord

Question de M. Peter Dedecker au vice-premier ministre et ministre de l'Économie, des Consommateurs et de la Mer du Nord sur "les tarifs de terminaison des SMS en Belgique et en Europe" (n° 8089)

Orateurs: **Peter Dedecker, Johan Vande Lanotte**, vice-premier ministre et ministre de l'Économie, des Consommateurs et de la Mer du Nord

Question de M. Peter Dedecker au vice-premier ministre et ministre de l'Économie, des Consommateurs et de la Mer du Nord sur "l'interprétation de l'article 124 de la loi relative aux communications électroniques" (n° 8090)

Orateurs: **Peter Dedecker, Johan Vande Lanotte**, vice-premier ministre et ministre de l'Économie, des Consommateurs et de la Mer du Nord

Question de M. Peter Dedecker au vice-premier ministre et ministre de l'Économie, des Consommateurs et de la Mer du Nord sur "le Conseil européen du 13 décembre 2011" (n° 8095)

Orateurs: **Peter Dedecker, Johan Vande Lanotte**, vice-premier ministre et ministre de l'Économie, des Consommateurs et de la Mer du Nord

Question de M. Peter Dedecker au vice-premier ministre et ministre de l'Économie, des Consommateurs et de la Mer du Nord sur "l'amende infligée à Telenet par l'IBPT" (n° 8097)

Orateurs: **Peter Dedecker, Johan Vande Lanotte**, vice-premier ministre et ministre de l'Économie, des Consommateurs et de la Mer du Nord

INHOUD

Vraag van de heer Peter Dedecker aan de vice-eersteminister en minister van Economie, Consumenten en Noordzee over "het toegenomen aantal gekraakte Belgische websites" (nr. 8085)

Sprekers: **Peter Dedecker, Johan Vande Lanotte**, vice-eersteminister en minister van Economie, Consumenten en Noordzee

Vraag van de heer Peter Dedecker aan de vice-eersteminister en minister van Economie, Consumenten en Noordzee over "het geven van prioriteit aan sms-verkeer bij rampen" (nr. 8086)

Sprekers: **Peter Dedecker, Johan Vande Lanotte**, vice-eersteminister en minister van Economie, Consumenten en Noordzee

Vraag van de heer Peter Dedecker aan de vice-eersteminister en minister van Economie, Consumenten en Noordzee over "de sms-terminatietarieven in België en Europa" (nr. 8089)

Sprekers: **Peter Dedecker, Johan Vande Lanotte**, vice-eersteminister en minister van Economie, Consumenten en Noordzee

Vraag van de heer Peter Dedecker aan de vice-eersteminister en minister van Economie, Consumenten en Noordzee over "de interpretatie van artikel 124 van de wet op de elektronische communicatie" (nr. 8090)

Sprekers: **Peter Dedecker, Johan Vande Lanotte**, vice-eersteminister en minister van Economie, Consumenten en Noordzee

Vraag van de heer Peter Dedecker aan de vice-eersteminister en minister van Economie, Consumenten en Noordzee over "de Europese Raad van 13 december 2011" (nr. 8095)

Sprekers: **Peter Dedecker, Johan Vande Lanotte**, vice-eersteminister en minister van Economie, Consumenten en Noordzee

Vraag van de heer Peter Dedecker aan de vice-eersteminister en minister van Economie, Consumenten en Noordzee over "de boete toegewezen aan Telenet door het BIPT" (nr. 8097)

Sprekers: **Peter Dedecker, Johan Vande Lanotte**, vice-eersteminister en minister van Economie, Consumenten en Noordzee

Questions jointes de	21	Samengevoegde vragen van	21
- M. Damien Thiéry au vice-premier ministre et ministre de l'Économie, des Consommateurs et de la Mer du Nord sur "la sécurité des réseaux belges de téléphonie mobile" (n° 8538)	21	- de heer Damien Thiéry aan de vice-eersteminister en minister van Economie, Consumenten en Noordzee over "de veiligheid van de Belgische mobiele telefonienetwerken" (nr. 8538)	21
- M. Tanguy Veys au vice-premier ministre et ministre de l'Économie, des Consommateurs et de la Mer du Nord sur "la sensibilité des réseaux mobiles au piratage" (n° 8713)	21	- de heer Tanguy Veys aan de vice-eersteminister en minister van Economie, Consumenten en Noordzee over "de inbraakgevoeligheid van mobiele netwerken" (nr. 8713)	21
<i>Orateurs:</i> Damien Thiéry, Tanguy Veys, Johan Vande Lanotte , vice-premier ministre et ministre de l'Économie, des Consommateurs et de la Mer du Nord		<i>Sprekers:</i> Damien Thiéry, Tanguy Veys, Johan Vande Lanotte , vice-eersteminister en minister van Economie, Consumenten en Noordzee	
Question de Mme Karine Lalieux au vice-premier ministre et ministre de l'Économie, des Consommateurs et de la Mer du Nord sur "les appels illimités proposés par Numericable vers le Maroc" (n° 8709)	26	Vraag van mevrouw Karine Lalieux aan de vice-eersteminister en minister van Economie, Consumenten en Noordzee over "het abonnement van Numericable waarmee men onbeperkt kan bellen naar Marokko" (nr. 8709)	26
<i>Orateurs:</i> Karine Lalieux, Johan Vande Lanotte , vice-premier ministre et ministre de l'Économie, des Consommateurs et de la Mer du Nord		<i>Sprekers:</i> Karine Lalieux, Johan Vande Lanotte , vice-eersteminister en minister van Economie, Consumenten en Noordzee	
Question de M. Tanguy Veys au vice-premier ministre et ministre de l'Économie, des Consommateurs et de la Mer du Nord sur "la durée des licences GSM" (n° 8712)	28	Vraag van de heer Tanguy Veys aan de vice-eersteminister en minister van Economie, Consumenten en Noordzee over "de duur van gsm-licenties" (nr. 8712)	28
<i>Orateurs:</i> Tanguy Veys, Johan Vande Lanotte , vice-premier ministre et ministre de l'Économie, des Consommateurs et de la Mer du Nord		<i>Sprekers:</i> Tanguy Veys, Johan Vande Lanotte , vice-eersteminister en minister van Economie, Consumenten en Noordzee	

COMMISSION DE
L'INFRASTRUCTURE, DES
COMMUNICATIONS ET DES
ENTREPRISES PUBLIQUES

du

MARDI 17 JANVIER 2012

Après-midi

COMMISSIE VOOR DE
INFRASTRUCTUUR, HET
VERKEER EN DE
OVERHEIDSBEDRIJVEN

van

DINSDAG 17 JANUARI 2012

Namiddag

De vergadering wordt geopend om 15.46 uur en voorgezeten door mevrouw Sabien Lahaye-Battheu.
La séance est ouverte à 15.46 heures et présidée par Mme Sabien Lahaye-Battheu.

- 01** Vraag van de heer Peter Dedecker aan de vice-eersteminister en minister van Economie, Consumenten en Noordzee over "het toegenomen aantal gekraakte Belgische websites" (nr. 8085)
01 Question de M. Peter Dedecker au vice-premier ministre et ministre de l'Économie, des Consommateurs et de la Mer du Nord sur "l'augmentation du nombre de sites internet belges piratés" (n° 8085)

01.01 Peter Dedecker (N-VA): Mijnheer de minister, het is inderdaad een vraag van enige tijd geleden ondertussen. Ik verwijs daarvoor naar de uitspraken destijds van de heer Christian Van Heurck, coördinator van het Belgisch Computer Emergency Response Team, het CERT.be.

De heer Van Heurck stelt dat het aantal Belgische sites dat gehackt wordt heel snel toeneemt. Dat geldt zowel voor kleine websites van particulieren, hobbyisten, waar ik mezelf ook wel toe kan rekenen, maar ook voor grotere professionele websites zoals Canvas of Muziekcentrum Vlaanderen. Ook zij werden recent het slachtoffer van krakers. Het CERT gaf aan dat ze op twee weken tijd maar liefst 3 500 particulieren en bedrijven moesten aanschrijven met de melding dat hun website gekraakt was. Dit is toch een niet te onderschatten aantal.

De heer Van Heurck stelde dat op die meldingen slechts weinig respons komt. Vandaar de volgende vragen.

Ten eerste, die cijfers geven een momentopname weer. Het is de weergave van het aantal gekraakte websites op twee weken tijd. Over welke cijfers beschikt u op langere termijn en kunt u een evolutie afleiden uit die cijfers?

Ten tweede, in hoeverre zijn de daders, die krakers, bekend bij het CERT of bij de gerechtelijke diensten? In hoeveel gevallen zijn er de voorbije jaren gerechtelijke of andere procedures gestart tegen Belgen of buitenlanders? Ik weet ook dat het voor Koreanen die hier een grote groep van uitmaken, natuurlijk niet evident is. Doch, in hoeverre werkt het CERT samen met de FCCU, de Federal Computer Crime Unit?

01.01 Peter Dedecker (N-VA): M. Van Heurck, coordonateur du Computer Emergency Response Team (CERT), affirme que le nombre de sites belges piratés croît très rapidement.

De quelles statistiques dispose le ministre et peut-on en déduire une évolution particulière? Les pirates informatiques sont-ils connus du CERT ou de la justice? Dans combien de cas des procédures judiciaires ou autres ont-elles été mises en œuvre? Le CERT collabore-t-il avec la Federal Computer Crime Unit? Ne serait-il pas préférable de collaborer avec les fournisseurs d'hébergement belges ou autres pour sensibiliser les propriétaires de sites internet et éloigner rapidement de la Toile les sites touchés?

Ten derde, belangrijker misschien nog dan repressie is preventie. Vandaar ook het belang van de bewustmaking van een zekere veiligheidscultuur bij gebruikers en website-eigenaars. Ik denk dat dit een belangrijk punt is om op in te zetten. Het CERT doet daarin al een aantal zaken. Ik vraag me af in hoeverre het niet efficiënter zou zijn om hierin samen te werken met de Belgische of andere hosting providers, voor enerzijds sensibilisering van die website-eigenaars, en anderzijds het snel offline halen van een gekraakte website, waarbij er natuurlijk op kan worden toegezien dat die website niet meteen online komt zonder dat er veiligheidsmaatregelen uitgevoerd worden. Hoe staat u daar tegenover? Beschikt u over informatie in verband met mijn vragen?

01.02 Minister **Johan Vande Lanotte**: Mevrouw de voorzitter, collega's, ik heb gemerkt er dat er inzake CERT, Computer Emergency Response Team, enige onduidelijkheid bestaat.

CERT werd opgericht en de *funding* ervan werd verzekerd. Alles verliep een beetje experimenteel en ik denk niet dat het al helemaal gestructureerd is. Als ik alles goed bekijk, zit men toch nog in de samenwerkingsfase en heeft het CERT zijn plaats nog niet echt verworven.

Ik vergelijk het een beetje met de samenwerking tussen de veiligheidsdiensten en de inlichtingendiensten. Die gebeurde ook zo incidenteel. Mensen zaten samen en pas na een aantal jaren heeft de regering dat tamelijk hecht gestructureerd. Dat is voor het CERT nog niet echt het geval. Op dit ogenblik is het zelfs nog niet voor 100 % duidelijk wat elk ministerie moet bijbrengen om het CERT te laten werken.

Een tweede vaststelling is dat dit een problematiek is die toeneemt. Wij mogen daarover niet naïef zijn. Er zijn natuurlijk grappige toepassingen, zoals iemand die het leuk vindt om een website te hacken. Degene van wie de website is, vindt dat wel niet leuk, maar dat is nog vrij onschuldig.

Er zijn echter ook politieke en economische elementen, zoals bedrijfsspionage, die ernstig zijn en waarmee men rekening moet houden, los van het feit dat er zich ook op het vlak van privacy problemen kunnen voordoen, dat mensen daarvan het slachtoffer kunnen zijn.

Enerzijds, zit het nog in een experimentele fase. Dat is misschien wat sterk gezegd, maar het is toch nog niet echt goed gestructureerd en op zijn plaats gekomen. Ik zeg niet dat het niet goed gestructureerd is op zich, maar het zit nog niet in de structuren ingebed. Anderzijds, neemt de problematiek toe.

Het is misschien onoverkomelijk dat ik zal moeten zeggen dat het niet het CERT is, maar een andere dienst. Ik weet niet of dit vermijdbaar is. Ook bij de inlichtingendiensten heeft men dat vaak, maar ik moet toch nog nadenken hoe men dat het beste zou kunnen doen.

Concreet, het cijfer van 3 500 is het aantal mails dat wordt verzonden om mensen te informeren en hen van goede raad te voorzien. Dat is dus niet het aantal gehackte websites.

01.02 **Johan Vande Lanotte**, ministre: Le fonctionnement du CERT n'est pas encore tout à fait structuré. À l'heure qu'il est, la contribution précise de chaque ministère n'a pas encore été définie. Pour le reste, les pirates informatiques (hacktivistes) représentent un problème croissant, susceptible de causer des préjudices politiques et économiques.

Le CERT a avancé le chiffre de 3 500 sites internet piratés en l'espace de deux semaines, mais il s'agissait en réalité du nombre de courriels envoyés pour fournir des informations et des conseils. Concrètement, seule une poignée de sites internet auraient été piratés.

Ces 3 500 courriels indiquent évidemment qu'un risque accru de piratage informatique a été observé au cours de la période mentionnée.

Les plaintes doivent en fait être introduites à la police car le CERT ne dispose pas d'une compétence de police. En outre, la plainte ne peut émaner que des propriétaires des sites ou des personnes qui fournissent les informations qui y sont publiées.

Nous examinerons en concertation avec le CERT et la Federal Computer Crime Unit (FCCU) si la procédure actuelle donne satisfaction. Dans l'affirmative, le CERT peut toujours informer la FCCU en vue du suivi des abus

Men zegt mij dat er een handvol gekraakte websites zijn, maar ik weet natuurlijk niet wat een handvol gekraakte websites precies inhoudt. Het cijfer van 3 500 slaat niet op het aantal gekraakte websites, zoniet zou dat inderdaad wel een extreem hoog aantal zijn.

Het gaat dus over 3 500 mails. Men doet dat continu. Men heeft het aantal mails wel verminderd naar 50. Ik besef dat dit een beetje tegenstrijdig is in mijn antwoord. Van eerst 3 500 naar 50, betekent dat men die maand toch enige dreiging extra zag. Dat is ook de bedoeling, het CERT monitort dat continu. Wanneer men daar gehackte gebruiksgegevens op plaatst, gaat men een aantal bronnen volgen en probeert men daarin op te treden.

Klachten dienen bij de politie ingediend te worden. Het CERT heeft voorzover ik weet geen politiebevoegdheid: de enigen die een klacht kunnen indienen zijn de eigenaars van de websites of mensen van wie de informatie daarop staat. Het CERT kan officieel ook geen klacht indienen, tenzij ik mij vergis. Ik zie niet in waarom dit op termijn niet zou kunnen, want het is toch een publieke dienst. Zij zeggen een dienst te zijn voor informatie over computerbeveiliging en niet bevoegd te zijn om meer te doen.

De eerste vraag die wij moeten stellen is of dat genoeg is. We zullen dat met hen bespreken. Ik ga daar niet eigenwijs zelf over beslissen: we moeten de mensen van het CERT en van de Computer Crime Unit bijeenzetten en vragen of zij tevreden zijn met de huidige werkwijze. Als dat het geval is, als het CERT de FCCU kan verwittigen en die pakt het aan, dan is er voor mij geen probleem. We moeten niet veranderen om te veranderen, al moeten we dat wel weten. Het CERT zelf zegt dat de samenwerking tussen FCCU en CERT goed verloopt. Indien nodig kan het CERT extra informatie verstrekken aan de FCCU in geval van een lopend onderzoek. Misschien loopt dat goed, maar het zijn toch twee instanties.

Nog eens, het CERT, zegt men, heeft ten aanzien van haar taak op het gebied van bewustmaking in een aantal projecten en acties voorzien voor 2012. Een goede of betere samenwerking met de hosting providers vormt daarbij een zeer belangrijke schakel. Zij zien zich echt als een facilitator: iemand die helpt, iemand die coördineert is nog veel gezegd, en informatie geeft. Erop toezien, ter illustratie, dat een website pas weer online kan als de nodige veiligheidsmaatregelen zijn genomen, is geen taak voor het CERT. Daarmee hebben ze niet gezegd dat dit niet goed zou zijn, maar dan moet men een wetgever hebben die dat kan. Dan rijst de vraag wie gedurende een bepaalde periode die toelating kan ontzeggen en dan daarna het fiat kan geven om er weer op te mogen. Dat moet een officiële instantie zijn, dat kan men niet zomaar, maar die bestaat op dit moment niet. Het CERT kan dat in elk geval niet. Natuurlijk moeten bedrijven met een website zelf altijd eerst verantwoordelijkheid dragen. Zij blijven de eerste verantwoordelijken: men moet opletten om niet alles over te nemen.

Ik concludeer dat er geleidelijk aan meer aandacht aan moet worden besteed. Dat is een veiligheidsrisico voor de komende jaren. We hoeven daar niet paniekerig over te doen, dat zou niet juist zijn. Bovendien, typisch voor beschermde gegevens, eens ze op straat liggen, is geen mens er nog in geïnteresseerd. U weet dat de

constatés.

En matière de sensibilisation, le CERT accorde une grande importance à l'amélioration de la collaboration avec les fournisseurs d'hébergement en 2012. À cet égard, il entend jouer un rôle de "facilitateur". Une extension de ses tâches requiert toutefois des initiatives législatives. Tout commence d'ailleurs par la responsabilisation de l'entreprise, qui demeure la première responsable de son site web.

Quoi qu'il en soit, nous devons accorder une attention croissante à ce problème, sans toutefois sombrer dans la panique. Il est d'ailleurs courant que les informations protégées divulguées par des pirates informatiques n'intéressent en fait personne.

Provobeweging ooit in Amsterdam het stadhuis heeft overvallen en er een hele vrachtwagen documenten uit heeft weggehaald. Dat was nog vóór de wet op de openbaarheid van bestuur. Zij zouden alles bekendmaken. Enkele maanden later hebben ze heel voorzichtig langs een achterdeur alles teruggebracht: er zat niets tussen dat de moeite waard was om in de krant te zetten.

Men moet de zaak ook een beetje relativiseren. Als men denkt iets geheim te moeten houden, is het vaak geen geheim meer.

Het is wel waar dat men voorzichtig moet zijn met fabrieksgeheimen en dergelijke meer. Wij mogen niet naïef zijn. We hoeven ook niet paniekerig te zijn. Het is een probleem dat zich iets meer voordoet, denk ik. Men heeft mij dat ook gezegd op de eerste vergadering die ik op het ministerie had. We zullen met de FCCU en de CERT aan tafel zitten en we zullen zien wat hun suggesties zijn.

Wij moeten de initiatieven vooral verankeren. Een en ander is incidenteel gegroeid. Dat is logisch, maar het is iets blijvends. We moeten de structuur dus definitiever en stabiel maken.

01.03 Peter Dedecker (N-VA): Mijnheer de minister, ik dank u voor uw uitgebreid antwoord. Ik ben het ermee eens dat het na al die jaren tijd wordt om de initiatieven te verankeren. Internet is niet meer nieuw. Websites kraken is niet meer nieuw. Dat dateert reeds van 2000 of daarvoor. Ik denk dat de tijd is gekomen om het initiatief daadwerkelijk te verankeren.

Ik verwees naar een artikel op Datanews waarin de heer Van Heurck inderdaad zei dat men maar liefst 3 500 particulieren en bedrijven had moeten aanschrijven met de boodschap dat hun website was gehackt.

01.04 Minister Johan Vande Lanotte: Hier zegt hij het anders. Het is opmerkelijk dat het er dan maar 50 zijn. Het aantal zal tussen de twee liggen.

01.05 Peter Dedecker (N-VA): Dat is heel goed mogelijk.

U zei dat de CERT zeker wil samenwerken met *hosters*. Dat is natuurlijk wel vrij algemeen en vaag. Het zou interessant zijn te weten hoe dat concreet in zijn werk zal gaan.

Met wat u voorts zei over het wettelijk kader, hebt u inderdaad een punt. Dat komt niet alleen hier ter sprake, maar bijvoorbeeld ook als er op websites illegale content te vinden is.

In de VS beschermt men daar de *hoster*. Als een gerechtelijke instantie een klacht indient bij de *hoster* met de melding dat er illegale content te vinden is en de vraag om dat offline te halen, dan is de *hoster* op dat moment beschermd tegen klachten van zijn klant.

Het kan zijn dat de website onterecht offline werd gehaald, wegens illegale content of onveiligheid, waardoor de *hoster* problemen met zijn klanten krijgt, omdat hij niet aan zijn contract voldoet. In de VS is men beschermd tegen dergelijke klachten, als het bevel van een officiële instantie komt.

01.05 Peter Dedecker (N-VA): Qu'entend le ministre par une collaboration entre la CERT et un hébergeur? Aux États-Unis, l'hébergeur est protégé contre les plaintes que peut formuler son client si le contenu du site concerné est illégal et si une instance officielle exige que ce site soit retiré de la Toile. La Belgique doit se doter de mesures semblables.

Ik denk dat het tijd wordt om ook in België naar dergelijke maatregelen te kijken. Ik hoop dat ik daarvoor ook op uw kan rekenen.

01.06 Minister **Johan Vande Lanotte**: (...)

01.07 **Peter Dedecker** (N-VA): In de Verenigde Staten geldt hetzelfde als bij ons. Als ik klant ben bij een *hoster*, dan is die *hoster* niet verantwoordelijk voor wat ik op mijn website zet, uiteraard niet. In zekere zin is hij daar dus inderdaad neutraal in.

01.08 Minister **Johan Vande Lanotte**: Maar hij is ook niet verantwoordelijk als hij het eraf neemt. Door een aantal zaken is hij in de Verenigde Staten ook niet verantwoordelijk. Ik probeer te zoeken naar het verschil tussen de Verenigde Staten en ons.

01.08 **Johan Vande Lanotte**, ministre: L'hébergeur n'est pas responsable de ce qu'un tiers place sur son site internet, ni de ce qu'il en retire. Je ferai vérifier quelles sont les différences entre les États-Unis et la Belgique.

01.09 **Peter Dedecker** (N-VA): Welnu, bij ons is er eigenlijk geen echte regeling. Dat is het probleem. Nergens is bepaald of de *hoster* al dan niet verantwoordelijk is. Er is gewoon geen echte regeling of die is vrij vaag.

01.09 **Peter Dedecker** (N-VA): La difficulté réside dans le fait que la question n'a pas vraiment été réglée chez nous. En cas de problèmes, la police s'adresse à l'hébergeur bien que, dans ce cas, il arrive qu'on aboutisse auprès du propriétaire du nom de domaine plutôt qu'auprès du véritable hébergeur. De plus, dans notre pays, l'hébergeur n'est pas protégé lorsqu'on lui demande d'éliminer les fichiers incriminés.

Als er hier een probleem is met een website, dan gaat de politie aankloppen bij die *hoster*. Soms wordt ook bij de verkeerde persoon aangeklopt, bijvoorbeeld bij de eigenaar van de domeinnaam en niet op de plaats waar de bestanden fysiek *gehost* worden. Dat komt hier op zich al veel voor.

Daarnaast, als hier aan de *hoster* gevraagd wordt om die bestanden offline te halen, dan is de *hoster* niet beschermd tegen klachten van zijn klant.

01.10 Minister **Johan Vande Lanotte**: We zullen dat bekijken. We geven uw wens door.

01.11 **Peter Dedecker** (N-VA): Dank u wel.

Het incident is gesloten.
L'incident est clos.

02 Vraag van de heer **Peter Dedecker** aan de vice-eersteminister en minister van Economie, Consumenten en Noordzee over "het geven van prioriteit aan sms-verkeer bij rampen" (nr. 8086)

02 Question de M. Peter Dedecker au vice-premier ministre et ministre de l'Économie, des Consommateurs et de la Mer du Nord sur "la priorité donnée aux communications par SMS en cas de catastrophe" (n° 8086)

02.01 **Peter Dedecker** (N-VA): Mevrouw de voorzitter, mijnheer de minister, deze vraag gaat over een aankondiging van uw voorganger, die wellicht in de eerste maanden nog af en toe ter sprake zal komen, want hij heeft heel veel aangekondigd. Zo kondigde hij ook, naar aanleiding van het Pukkelpopincident, de resultaten aan van een overleg met de mobiele telecomoperatoren.

02.01 **Peter Dedecker** (N-VA): À la suite du drame du Pukkelpop, le prédécesseur du ministre s'est concerté avec les opérateurs de télécommunications. Il a été décidé qu'en cas de catastrophe impliquant un nombre très important de personnes, celles-ci pourraient envoyer un message

Op dat overleg werd besloten om bij dergelijke rampen, met een massa mensen, via cell-broadcasting niet alleen de aanwezigen,

maar ook de familie en andere betrokkenen te waarschuwen en op te roepen. Via een sms naar een gratis, verkort nummer kan men laten weten dat men ongedeerd is. Op die manier kunnen familie en verwanten gewaarschuwd worden.

Hierbij zou men voorrang geven aan dat soort sms-verkeer of aan sms-verkeer in het algemeen, ten nadele van bellen en mobiel internetten. Misschien is dat technisch niet mogelijk, al gaat het toch over een ander kanaal. Hoewel ik ervan overtuigd ben dat dit een en-verhaal moet zijn, waarbij ook alternatieve technologieën beschikbaar gesteld kunnen worden, zoals een snel uitrolbaar ad hoc wifi-netwerk — tegenwoordig hebben de meeste mensen ook al een smartphone waarmee zij op een wifi-netwerk kunnen —, is het sms'en naar een verkort nummer een stap in de goede richting.

Hierbij rijzen echter ook een aantal vragen. In een open, vrije, democratische samenleving is het belangrijk om dergelijke voorrangsregels, en dus het benadelen van ander verkeer, heel strikt onder controle te houden. Denk maar aan de discussies rond netneutraliteit, waarover wij het al enkele keren gehad hebben. Ik verwijs ook naar de Arabische lente. Toen heeft men er niets beters op gevonden dan de sociale media en het mobiele internet, die een ware *enabler* voor het protest waren, plat te leggen.

Uiteraard kunnen wij ons land, ondanks het in stand houden van een bij definitie niet-democratisch instituut als de monarchie, niet met dergelijke regimes vergelijken, maar toch lijkt het mij belangrijk in de nodige garanties te voorzien om te vermijden dat men protest als een ramp zou aanzien en dergelijke mechanismen in actie zouden treden. Ik heb wel vertrouwen in de meeste instanties op dat vlak. Vertrouwen is goed. Controle is echter beter, zowel proactief als achteraf.

Ik zou graag van u enige toelichting over dat mechanisme krijgen. Wanneer treedt het in actie en op welke basis? Wat gebeurt er precies? Gaat het om het volledig blokkeren van bepaald verkeer om ruimte te geven aan sms-verkeer of louter om het geven van prioriteit waarbij het verkeer, bij beschikbaarheid van capaciteit, in geen geval geblokkeerd wordt? Alles zou in dat geval dus mogelijk blijven, maar men geeft wel voorrang in een speciaal geval. Hoe gebeurt de democratische controle vooraf en achteraf? Ik neem aan dat die vooraf snel en minimaal moet zijn en achteraf vrij uitgebreid.

02.02 Minister **Johan Vande Lanotte**: Mevrouw de voorzitter, ik ben niet voor honderd procent overtuigd van de haalbaarheid om heel veel voorrangsregelingen uit te werken, noch van de realiteitszin ervan. Er wordt thans een plan uitgewerkt door het Crisiscentrum. Daarmee wordt uw eerste en belangrijkste vraag beantwoord.

De vraag stelt zich inderdaad waar de crisis begint en waar zij eindigt als men voorrang begint te geven aan de een of de ander. Kan men dit toepassen bij grote betogingen? Zo is er op 30 januari een grote manifestatie. Men zou er dus kunnen voor zorgen dat betrokkenen niet met mekaar kunnen sms'en omdat dit een crisissituatie is. Ik ben niet echt bang dat dit allemaal zal worden toegepast, maar het is op zijn minst een legitieme, democratische overweging. Dit is het belangrijkste antwoord.

Pas als het Crisiscentrum van de regering beslist dat wij ons in een

vers un numéro abrégé gratuit par le biais du *cell broadcasting* pour faire savoir qu'elles sont indemnes, après quoi leurs proches pourraient en être informés. Ces communications par SMS seraient alors prioritaires par rapport aux appels téléphoniques et à l'Internet mobile. Des technologies alternatives pourraient en outre être mises à disposition, tel que le déploiement rapide d'un réseau wifi *ad hoc*.

Quelle base légale permet l'application de ce régime prioritaire? Certaines communications mobiles seraient-elles entièrement bloquées ou se bornerait-on à octroyer une priorité? Comment le contrôle démocratique sera-t-il exercé *a priori* et *a posteriori*?

02.02 **Johan Vande Lanotte**, ministre: Je ne suis pas entièrement convaincu de la faisabilité d'un tel système de priorités. La question est en effet de savoir quand la crise commence et quand elle se termine. Un système de priorités peut-il également être appliqué lors d'une manifestation, par exemple?

Le Centre de Crise du gouvernement élabore un plan à ce sujet. Ce n'est que lorsqu'il a été décidé qu'il y a une

rampsituatie bevinden — dit is in protocollen uitgewerkt met verschillende niveaus — worden ook de maatregelen inzake sms'en toegepast. Ik denk dat dit een belangrijk gegeven is omdat er sowieso een grote rem staat op het uitroepen van een crisissituatie. Naderhand is daarop ook een democratische controle. Er is immers geen enkele grote ramp waarover achteraf niet wordt geïnterpelleerd of gediscussieerd.

Ten gronde, ik heb zelf ervaring met het beheer van een aantal grote rampen, hetzij als kabinetschef, hetzij als minister van Binnenlandse Zaken. Om data- en voiceverkeer toe te laten, hebben wij de hulpdiensten met ASTRID uitgerust. Er bestaan nog veel discussies over ASTRID. Dit zal ook eeuwig en altijd zo blijven, meen ik. Dit systeem moest ons toelaten om het verkeer tussen de hulpdiensten gestroomlijnd te beheren. Er kunnen groepen worden samengesteld zodat kan worden bepaald wie nog met wie kan communiceren. Het was immers de bedoeling om de hulpdiensten met mekaar te kunnen laten communiceren.

Wat de civiele toepassingen betreft, meen ik in alle eerlijkheid dat men zichzelf een klein beetje overschat. Men zou voorrang willen geven aan bepaalde personen, maar vooraleer men dit heeft bereikt, is de ramp al lang voorbij. Op Pukkelpop was men bijvoorbeeld gedurende drie uur *out* maar het duurt ook twee tot drie uur vooraleer alles georganiseerd raakt. De mensen blijven uiteraard ongerust, maar de eerste problemen duiken op als op het radionieuws wordt gezegd dat er zich een grote ramp heeft voorgedaan. Binnen de tien minuten ligt heel de boel dan plat.

Het is dan dat de mensen in paniek geraken. Ze horen niets. Ze weten niets. Als men dan met groepen moet beginnen werken dan leidt dat tot niets. Men overweegt wel een maatregel, een zeer vlugge ingreep waarbij men de capaciteit van wat men kan verzenden onmiddellijk lineair kan verminderen. Iedereen die daar met een mobilfoon zit, zal nog een korte sms kunnen doorsturen, maar geen foto of grote boodschappen meer. Zo lees ik dat. Een van de overwogen maatregelen is het beperken van de transmissiecapaciteit van het individuele gebruik. De eerste die zal reclameren is de journalist die er als bij toeval was en een foto naar zijn redactie wil doorsturen en zal vaststellen dat het niet lukt. We zullen meteen een debat over persvrijheid krijgen. Het enige wat je daarop kan antwoorden is: nu kan je zelfs niet sms'en.

Dus, het doorsturen van afbeeldingen, foto's, korte filmpjes en dergelijke zou men onmiddellijk blokkeren terwijl men de kleine boodschappen doorlaat. Ik kan mij inbeelden dat het technisch mogelijk is. Ik heb al wat ervaring met rampenbeheersing. Dat is een heel strakke organisatie. Men moet de hulpdiensten organiseren, de mensen ter plaatse, slachtoffers, familie van slachtoffers, maar ook al de belerende zaken, zorgen voor ambulances die in ziekenhuizen komen, enzovoort. Het gaat niet om dan de gsm-operatoren te moeten uitleggen wie wat moet doen. Men kan dat ook niet waarmaken. Er is teveel werk. Er is een heel gedisciplineerde aandacht nodig. Wat dat betreft, ben ik sceptischer. Voor mij zijn alle voorstellen goed maar ik ga ze toch wat kritisch bekijken.

Ik was aanwezig tijdens de aircrash in Oostende. Daar zijn negen mensen gestorven. Ik was toen minister. De gouverneur geraakte

catastrophe – et que les protocoles à différents niveaux sont appliqués – que les mesures sur l'envoi de SMS peuvent être prises. De toute façon, décréter une situation de crise constitue une décision très difficile à prendre. Étant donné qu'après une catastrophe il y a toujours débat, un contrôle démocratique est également exercé.

Étant donné mes fonctions précédentes de chef de cabinet et de ministre de l'Intérieur, j'ai de l'expérience en matière de gestion de catastrophes. Les services de secours sont connectés au réseau de communication ASTRID, qui permet les communications entre les services de secours en cas de catastrophes par la constitution de groupes qui peuvent communiquer entre eux.

J'estime que les applications civiles sont surestimées. Le temps de donner priorité à un certain nombre de personnes, la catastrophe est terminée depuis longtemps. Les problèmes ne surgissent qu'après l'annonce de la catastrophe à la radio. Les gens commencent alors à paniquer et très vite, toute communication devient impossible.

La réduction linéaire immédiate de la capacité de transmission des utilisateurs individuels est envisagée: seul un bref SMS peut encore être envoyé, mais pas de photos ni de longs textes.

La gestion efficace d'une catastrophe requiert une organisation très stricte de toutes les parties concernées, mais exige aussi qu'on s'occupe de la répartition des ambulances entre les hôpitaux, par exemple. Il est fondamental que cette organisation prime.

Je soumettrai toutes les propositions à un examen critique. L'adaptation linéaire du volume m'apparaît comme une piste

daar niet. Hij zat vast. Ik kon niemand bellen. We zijn ter plaatse gegaan, de commandant van de rijkswacht was daar, de luchthavencommandant. Wij hebben instructies gegeven zoals welke zaal ontruimd moest worden, wie wat zou doen en de rijweg van de ambulances. Dan moet men ervoor zorgen dat het gehandhaafd blijft voor een lange periode. Dan begint het terrein zich lichtjes te herstellen. Op dat moment, als men zeker is dat het dat doet, want er komen continu kleine vragen, dan kan men zich met die andere zaken bezighouden.

In deze wil men dus een maatregel nemen op het moment dat het al een stuk voorbij is. Bij Pukkelpop was de massa groter. Er waren 30 à 40 000 mensen die er moeilijker weg konden. Zij hadden gepland om daar te blijven.

De maatregel die men hier noemt, namelijk het volume aanpassen voor iedereen, lineair, is meen ik de meest realistische. Ik zal het bekijken. Het plan is nog niet klaar, men is ermee bezig. Men heeft contact gehad met het BIPT. Gezien mijn ervaring zal ik het mij permitteren vrij kritisch te bekijken of dit nu echt zal gaan. We moeten op dat moment wel zorgen voor *first things first*, heel de organisatie van de hulpdiensten komt eerst. Dat vind ik essentieel.

02.03 Peter Dedecker (N-VA): Mijnheer de minister, dank u voor uw alweer uitgebreid antwoord. Als ik het goed begrijp maakt u toch wel serieuze kanttekeningen bij het aankondigingsbeleid van uw voorganger.

02.04 Minister Johan Vande Lanotte: Dat is een beetje overdreven. Ik ben gewoon realistisch, laat ons bekijken wat het is.

02.05 Peter Dedecker (N-VA): Ik zal het vriendelijk stellen door te zeggen dat uw voorganger een beetje op wolkjes liep.

Nu, het is inderdaad een feit dat zoiets snel moet gaan. Na uren zou het inderdaad te laat zijn. Het zou een kant-en-klaar draaiboek moeten zijn, een vast verkort nummer dat permanent beschikbaar is. Iedereen moet van tevoren weten welk nummer het is als er iets gebeurt. Dat zijn zaken die achteraf niet meer moeten worden afgesproken.

02.06 Minister Johan Vande Lanotte: Dat is het eerste wat men vergeet.

02.07 Peter Dedecker (N-VA): Dat is inderdaad het eerste wat men vergeet. Als ik echter verwijs naar Pukkelpop, daar waren nog altijd die grote schermen beschikbaar. "Sms oké" naar het verkort nummer, meer moet dat natuurlijk niet zijn. Als een mensenmassa ergens naar buiten stroomt in een crisissituatie kan men een dergelijke boodschap lanceren. Zelfs als maar 10 of 20 % van de mensen dat effectief doet, dan nog kan men daar heel wat mensen mee geruststellen. Ik zie er dus wel iets in.

02.08 Minister Johan Vande Lanotte: Dat is dus een transmissienummer om te sms'en?

02.09 Peter Dedecker (N-VA): "Sms oké naar 3310" om maar iets te zeggen bijvoorbeeld. Dan weet je aan de hand van het nummer van

réaliste. Des contacts ont également eu lieu avec l'IBPT.

02.05 Peter Dedecker (N-VA): Un manuel devrait être rédigé au préalable et un numéro d'appel fixe abrégé doit être accessible en permanence.

02.07 Peter Dedecker (N-VA): Les écrans géants installés au Pukkelpop auraient pu servir à afficher par exemple le message suivant: "envoyez un SMS OK au 3310".

waar het bericht verstuurd is dat de betrokkene oké is. Dat kan iets heel simpels zijn.

02.10 Minister **Johan Vande Lanotte**: Wie leest dat bericht?

02.11 **Peter Dedecker** (N-VA): Dat zou dan geschikt zijn voor familie en aanverwanten die op een website van het crisiscentrum het nummer van hun zoon of dochter kunnen ingeven en zien dat die zich aangemeld heeft waardoor ze gerust kunnen zijn. Men kan hen dan niet bereiken door te bellen maar men merkt wel dat de betrokkene oké is.

02.11 **Peter Dedecker** (N-VA): Les familles et les proches pourraient introduire le numéro de leur fils ou de leur fille sur le site Internet du centre de crise et ainsi vérifier s'ils se sont signalés.

02.12 Minister **Johan Vande Lanotte**: Een oké-nummer.

02.13 **Peter Dedecker** (N-VA): Een oké-nummer, ik dacht dat uw voorganger inderdaad zoiets aangekondigd had. Er is een ding waar we zeker op moeten letten. U suggereert om de snelheid lineair te verlagen. Sms en internet 3G zijn twee aparte soorten verkeer. Die zitten niet in hetzelfde kanaal. Het is niet zo dat men zomaar het ene kan verlagen om het andere meer ruimte te geven. Bij internet kan men dat natuurlijk wel. Dat is een standaardpraktijk die bijvoorbeeld Base ook toepast. Iedereen krijgt iets minder maar raakt er wel door. Niemand krijgt dus met *starvation*, zeg maar uithongering, te maken. Internet 3G is nog net iets minder ingeburgerd dan zo'n simpele sms oké. Daar zal men dus iets meer voor moeten zien te vinden. In neem aan dat uw voorganger wel aan Twitter zal gedacht hebben. Ik weet echter dat u daar iets minder in ziet.

02.13 **Peter Dedecker** (N-VA): Il faut en outre être prudent en ce qui concerne la réduction linéaire de la vitesse de transmission. SMS et internet 3G transitent par des canaux différents et il ne suffit dès lors pas de réduire la vitesse de l'un des canaux pour libérer de la place sur l'autre. Le prédécesseur de l'actuel ministre avait aussi songé au réseau Twitter, mais je sais que son successeur a des doutes quant à l'efficacité du système.

02.14 Minister **Johan Vande Lanotte**: Op het door u bedoelde moment werkt ook Twitter niet.

02.14 **Johan Vande Lanotte**, ministre: Dans les moments de crise, Twitter ne fonctionne pas.

02.15 **Peter Dedecker** (N-VA): 3G kwam er toen, tijdens de ramp op Pukkelpop, vrij goed door.

02.16 Minister **Johan Vande Lanotte**: U moet desgevallend echter al een Twitteraccount hebben.

02.16 **Johan Vande Lanotte**, ministre: De plus, l'utilisateur doit également disposer d'un compte Twitter.

02.17 **Peter Dedecker** (N-VA): U moet inderdaad al een Twitteraccount hebben. Dat is ook wat ik bedoel. Twitter en internettoepassingen zijn lang niet zo goed ingeburgerd als sms. Sms is inderdaad voor iedereen, voor Jan Modaal. Iedereen kan ermee overweg.

02.18 Minister **Johan Vande Lanotte**: De eerste boodschap die zou moeten worden meegegeven, is om niet te bellen maar enkel te sms'en. Zulks is de eerste boodschap die zou moeten worden meegegeven. Hoe geven we een dergelijke boodschap echter door aan 30 000 mensen die in paniek zijn?

02.18 **Johan Vande Lanotte**, ministre: Le premier message à faire passer aux utilisateurs est de ne pas téléphoner mais d'envoyer des SMS. Il n'est toutefois pas évident de faire passer ce message à une foule en panique.

02.19 **Peter Dedecker** (N-VA): Ik weet het. Evident zal het zeker niet zijn.

*Het incident is gesloten.
L'incident est clos.*

03 Vraag van de heer Peter Dedecker aan de vice-eersteminister en minister van Economie, Consumenten en Noordzee over "de sms-terminatietarieven in België en Europa" (nr. 8089)

03 Question de M. Peter Dedecker au vice-premier ministre et ministre de l'Économie, des Consommateurs et de la Mer du Nord sur "les tarifs de terminaison des SMS en Belgique et en Europe" (n° 8089)

03.01 Peter Dedecker (N-VA): Mijnheer de minister, op 6 oktober jongstleden presenteerde BEREC, de Body of European Regulators for Electronic Communications, de Europese vrienden van onze BIPT, in Brussel de resultaten van de plenaire vergadering van 29 en 30 september eerder dit jaar in Barcelona. In de *speaking notes* van die presentatie stelt de heer Chris Fonteijn dat BEREC een rapport goedkeurde, handelend over onder andere de terminatietarieven die in de verschillende Europese landen aangerekend worden inzake het sms-verkeer. Eerder, bij de bespreking van uw beleidsnota, hadden we het al over de terminatietarieven voor voice, maar deze vraag gaat specifiek over sms.

03.01 Peter Dedecker (N-VA): Il ressort d'un rapport du BEREC (*Body of European Regulators for Electronic Communications*) qu'en décembre 2010, le tarif de terminaison moyen des SMS s'élevait à 3,33 cents par SMS.

Quelle position occupe la Belgique dans le classement européen? Notre pays obtient-il un bon résultat par rapport à ses voisins?

Dat rapport stelt dat het gemiddeld sms-terminatietarief in december 2010, 3,33 cent per sms bedroeg, maar een gedetailleerd rapport, uitgesplitst per lidstaat, werd nog niet publiekelijk vrijgegeven.

Mijnheer de minister, wat is volgens de officiële cijfers de plaats van België in de ranking van goedkoopste sms-terminatietarieven in Europa, op hoeveel geanalyseerde landen in het totaal?

Als u het gemiddeld sms-terminatietarief in België vergelijkt met onze buurlanden, komt België volgens u dan goed uit dat rapport? Ik kijk uit naar uw reflecties daarover.

03.02 Minister Johan Vande Lanotte: Mijnheer Dedecker, in de rangschikking staan wij op de 16de plaats van de 25 landen. Daaruit moeten we dus concluderen dat de tarieven in 15 landen goedkoper zijn. Zo moeten we dat interpreteren. De bedragen liggen echter zeer dicht bij elkaar. Het onderscheid is niet zo groot, maar we staan 16de op de 25. Het is zoals in de koers: wie in de sprint 16de is en dicht bij de eerste, heeft er toch nog 15 voor zich staan.

03.02 Johan Vande Lanotte, ministre: La Belgique occupe la seizième place dans la liste de 25 pays. Les montants sont toutefois très proches.

Er is wel iets speciaals, want met die afgiftetarieven is het inderdaad een beetje anders dan met voice, omdat de Europese Unie op dit moment sms niet als een door de nationale regulator te onderzoeken markt beschouwt. Doordat het niet verplicht is, moeten wij al heel veel kunnen aantonen om er iets aan te mogen doen. Wij moeten dan bijvoorbeeld marktdominantie en dergelijke meer kunnen aantonen.

L'UE ne considère pas le marché des SMS comme un marché devant être soumis à l'examen du régulateur national. En l'absence de cette obligation, il nous incombe par exemple, pour pouvoir intervenir, de démontrer qu'il y a domination du marché.

Wat prijzen betreft, onze sms'en zijn vrij goedkoop geworden. Het aantal gratis sms'en dat men gratis kan krijgen, is heel groot. Het is niet meer zoals vroeger, toen men zich niet ervan bewust was hoeveel sms'en kostten en men op het eind van de maand veel moest betalen. Heel veel promoties houden een groot aantal goedkope of gratis sms'en in.

Nos SMS sont devenus relativement bon marché et les consommateurs ont la possibilité d'envoyer un grand nombre de SMS gratuits. Le régulateur ne sera dès lors guère enclin à examiner ce marché sous cet angle. Je suis disposé à faire une demande en ce sens au

De behoefte van de regulator om de markt echt te onderzoeken, zal waarschijnlijk niet zo groot zijn. Ik heb dat niet aan de regulator

gevraagd. Ik wil dat wel doen, maar ik vermoed dat ik het antwoord ken.

Ook hier zijn de terminatietarieven niet evident. Waarom moet men dat nog hebben, als men de mensen rond de oren slaat met gratis sms'en? Waarom blijft men die terminatietarieven dan nog aan elkaar betalen? Het betekent per definitie bijna altijd dat de grootste speler daaraan wint. De grootste speler heeft altijd het meest. Dat is een statistisch gegeven.

Wij zullen het BIPT vragen wat het volume aan sms'en is, wat de markt van sms'en nu nog opbrengt. Die opbrengsten zijn immers spectaculair gedaald, ook door de gratis politiek.

Wat betekenen de terminatietarieven voor de bedrijven? Over hoeveel gaat dat? Hoeveel kost dat? Kunnen wij dat wel regelen?

Zonder dat het BIPT aanduidt dat er hier een belangrijke marktdistorsie is, ben ik zelfs niet zeker dat wij dat nog kunnen regelen. Het is immers een geliberaliseerde markt met concurrentie en als wij niet kunnen aantonen dat de markt niet werkt, zal het heel lastig zijn om enige regulering op te leggen. Ik zeg dat nu onder voorbehoud, maar ik meen wel dat het zo is.

Wat de 15de plaats op 25 betreft, wij zouden beter de eerste zijn. Het scheelt niet veel in omvang, dus wij mogen een en ander niet dramatiseren.

03.03 Peter Dedecker (N-VA): Mijnheer de minister, ik dank u voor uw antwoord.

Ik heb een aantal reacties daarop. Ten eerste, u zegt dat u de marktdominantie moet aantonen, vooraleer u zult ingrijpen.

03.04 Minister Johan Vande Lanotte: De Europese Commissie zegt dat.

03.05 Peter Dedecker (N-VA): Inderdaad, de Europese Commissie stelt dat en ik neem aan dat u dat beaamt.

03.06 Minister Johan Vande Lanotte: De Europese Commissie zegt welke markten men onder controle moet houden. Dat betekent dat men voor de andere markten moet vragen of dergelijke maatregelen mogen. Men mag die niet zonder toestemming uitvoeren. Voor sms'en hebben twee landen dat gedaan, maar het heeft tot niets geleid.

Het moet worden gevraagd. Europa moet het toestaan.

03.07 Peter Dedecker (N-VA): Er mag inderdaad worden ingegrepen. Europa moet het echter toestaan. Het moet echter worden gedaan op basis van een marktanalyse waarin wordt bewezen dat de betrokkene dominant is op een markt en dat een markt niet concurrentieel is.

régulateur, mais je pense que je connais déjà la réponse.

Le paiement mutuel de tarifs de terminaison bénéficie au plus gros acteur. Nous nous enquerrons auprès de l'IBPT du volume de SMS traités et des recettes du marché des SMS. La concurrence est de mise sur ce marché libéralisé. Je pense qu'une régulation dans ce domaine susciterait de vives réticences, d'autant que l'autorisation de la Commission européenne serait requise.

03.07 Peter Dedecker (N-VA): Une intervention est possible avec l'accord de l'Europe, mais elle doit être basée sur une étude de marché qui prouve que l'opérateur concerné occupe une position dominante sur un marché et qu'un marché n'est pas concurrentiel.

03.08 Minister **Johan Vande Lanotte**: Dominantie en gebrek aan concurrentie werken inderdaad marktverstoring. Zelfs de prijs kan worden aangewend als reden voor onderzoek. Het moet echter heel concreet worden medegedeeld.

U moet weten dat de Europese Commissie, wanneer zij slechts een aantal markten heeft gedefinieerd, ervan uitgaat dat iedereen dat weet. Wat natuurlijk psychologisch is. Wanneer de Europese Commissie zeven markten aangeeft die moeten worden onderzocht en andere landen vragen om dat ook bij hen te doen, betekent dat ook dat aan de Europese Commissie wordt aangegeven dat zij haar werk niet goed heeft gedaan. We krijgen dus een psychologisch nadeel.

03.09 **Peter Dedecker** (N-VA): U hebt nog collega's, die opperen dat de Europese Commissie haar werk niet goed heeft gedaan.

03.10 Minister **Johan Vande Lanotte**: Iets dergelijks aan de Europese Commissie mededelen, is psychologisch gezien natuurlijk niet altijd de beste manier.

03.11 **Peter Dedecker** (N-VA): Dat is inderdaad een feit.

Op het vlak van marktdominantie zijn sms en voice heel sterk aan elkaar gerelateerd. Er kan worden gesteld dat op de retailmarkt zowel voice als sms concurrentieel zijn. U hebt aangegeven dat de prijzen ter zake vrij laag zijn.

Er is echter ook de terminatiemarkt. Net zoals bij voice zal elke operator in een sms-markt monopolist op zijn eigen aflevermarkt zijn. Het is dus triviaal dat er ter zake een marktdominantie is en dat een operator monopolist op zijn eigen markt is.

Sms'jes zijn ondertussen vrij goedkoop voor de particulieren, zeker bij de grote packs. Zulks geldt echter niet voor applicaties. Ik denk bijvoorbeeld aan sms-parkeren. Op voornoemd vlak loopt ons land een stuk achter. Indien het immers zoveel kost om een sms op de gsm van de gebruiker af te leveren, moet bedoelde kostprijs worden doorgerekend. Soms komt een en ander duurder uit in sms'jes.

03.12 Minister **Johan Vande Lanotte**: Naar ik meen, worden de *termination rates* niet doorgerekend, of toch niet rechtstreeks. Zij zijn niet bij de sms bijgevoegd. De *termination rates* zijn tarieven tussen bedrijven. Zij worden echter meestal niet aan de consument doorgerekend.

03.13 **Peter Dedecker** (N-VA): Het ligt natuurlijk aan de operator. Indien ik klant bij een operator ben, zal hij mij natuurlijk een commercieel aanbod doen. Hij zal, afhankelijk van het tariefplan dat ik neem, voor mij al dan niet de *termination rate* betalen.

03.14 Minister **Johan Vande Lanotte**: Naar ik meen, betalen alle operatoren de *termination rate*.

03.15 **Peter Dedecker** (N-VA): De meeste operatoren betalen de *termination rates* inderdaad in geval van packs. Een

03.08 **Johan Vande Lanotte**, ministre: La domination d'un opérateur et l'absence de concurrence induisent une distorsion du marché. Même le prix peut constituer un motif d'investigation. Une communication très concrète doit toutefois être faite à ce sujet.

En fait, cela revient également à donner le signal à la Commission européenne qu'elle n'a pas bien fait son travail, ce qui crée un désavantage psychologique.

03.11 **Peter Dedecker** (N-VA): En matière de domination du marché, les SMS et la voix sont étroitement liés. Tout comme pour la voix, chaque opérateur adoptera pour les SMS une position monopolistique sur son propre marché de distribution. La question de la domination du marché est triviale en l'espèce.

Notre pays est à la traîne en matière d'applications comme le parking par SMS. Les tarifs de terminaison jouent un rôle à cet égard.

03.15 **Peter Dedecker** (N-VA): En Belgique, la délivrance d'un

application service provider, die bijvoorbeeld het sms-parkeren beheert, zal ook niet bellen. Hij neemt geen belplan. Hij neemt enkel een sms-plan. Hij zal wel voor zijn sms'jes moeten betalen, aangezien in het andere geval de operator er niets aan heeft. In bedoelde prijs zal natuurlijk ook de *termination rate* worden doorgerekend.

Ter zake had ik graag verwezen naar een studie van onze Franse collega's, met name van de Franse telecomregulator ARCEP, die heeft berekend dat het afleveren van een bericht op het netwerk van een andere operator slechts 0,4 eurocent kost.

Volgens een studie van Cullen International liggen die kosten bij de Belgische operatoren een stuk hoger, 10 tot 15 keer hoger, namelijk 4,96 eurocent. Het zijn natuurlijk die kosten, die ofwel doorgerekend worden aan de consument, als hij niet over een gratis sms-plan beschikt, ofwel uitgewisseld worden.

Als men in alle landen tot die gelijkaardige conclusies komt, dan vraag ik mij af waarom het bij ons niet zou lukken. Ik verwees reeds naar de parallel met de voicetarieven, waar elke operator uiteraard monopolist is op zijn eigen markt.

De analyse van ARCEP heeft in Frankrijk geresulteerd in een verlaging van de determinatietarieven tussen de operatoren en dat is uiteindelijk een maximum van 1 eurocent geworden vanaf 2012. Vanaf nu dus. Het is 1 eurocent en bij ons nog steeds bijna 5, dat is toch een heel pak meer. Ik heb uw voorganger daarop ook een paar keren gewezen. Ik hoop dat u in uw strijd met betrekking tot MTR daarvoor ook de nodige aandacht zult hebben.

Erger nog zelfs, voor roaming heeft de Europese Commissie zelfs een *wholesale termination* tarief dat lager ligt dan de Belgische tarieven, 4 cent vandaag, 3 cent vanaf juli 2012 en 2 cent vanaf juli 2014. Als zelfs het afleveren van een sms op een binnenlands netwerk bij ons duurder is dan de roamingtarieven van Europa, is er wel degelijk werk aan de winkel.

*Het incident is gesloten.
L'incident est clos.*

04 Vraag van de heer Peter Dedecker aan de vice-eersteminister en minister van Economie, Consumenten en Noordzee over "de interpretatie van artikel 124 van de wet op de elektronische communicatie" (nr. 8090)

04 Question de M. Peter Dedecker au vice-premier ministre et ministre de l'Économie, des Consommateurs et de la Mer du Nord sur "l'interprétation de l'article 124 de la loi relative aux communications électroniques" (n° 8090)

04.01 Peter Dedecker (N-VA): Mijnheer de minister, ik verwijs naar artikel 124 van de wet op de elektronische communicatie uit 2005. Die stipuleert: "Niemand mag, een, met opzet kennis nemen van het bestaan van informatie van alle aard die via elektronische weg is verstuurd en die niet persoonlijk voor hem bestemd is, twee, met opzet de personen identificeren die bij de verzending van de informatie en de inhoud daarvan betrokken zijn, drie, onverminderd de toepassing van de artikelen 122 en 123 met opzet kennis nemen van gegevens inzake elektronische communicatie en met betrekking tot een andere persoon".

message sur le réseau d'un autre opérateur coûte dix à quinze fois plus cher qu'en France. Ce sont ces coûts qui, soit sont répercutés sur le consommateur s'il ne dispose pas d'un plan SMS gratuit, soient sont échangés.

Si l'on parvient à des conclusions analogues dans tous les pays, je me demande pourquoi ce ne serait pas possible chez nous.

Même le coût de livraison d'un SMS sur un réseau intérieur est supérieur chez nous aux tarifs de roaming européens. Il y a donc du pain sur la planche.

04.01 Peter Dedecker (N-VA): La loi relative aux communications électroniques de 2005 dispose que nul ne peut prendre intentionnellement connaissance d'informations électroniques qui ne lui sont pas destinées. L'article 124 prévoit quelques exceptions, notamment lorsque l'acte est accompli pour assurer le bon fonctionnement du réseau et

Artikel 125 maakt een paar uitzonderingen hierop mogelijk, zoals bijvoorbeeld de garantie van de goede werking van het netwerk en de identificatie voor hulpdiensten. Voor tarifiering is daarentegen geen uitzondering gemaakt. Dat staat natuurlijk uw URL-based billing in de weg, waarbij operatoren bijkomende kosten of eventueel een korting in rekening kunnen brengen voor internetverkeer van of naar bepaalde adressen of voor bepaalde toepassingen op bepaalde websites.

Niettemin zien we natuurlijk vandaag dat operatoren hiermee creatief omspringen. Ik verwijs bijvoorbeeld naar VT4 Mobile. Die hebben een aanbod waarbij verkeer naar de eigen website met onder meer de videofragmenten daarop, niet meetelt in de datalimiet. Hier kan men van een korting spreken. Men kan natuurlijk wel zeggen dat de informatie wel voor VT4 Mobile zelf bedoeld is, aangezien het om de eigen website gaat. Echter, ook Base biedt een abonnement aan onder de noemer Facebook Zero, waarbij verkeer van en naar een soort *text-based* versie van Facebook niet meetelt in de bundel. Principieel heb ik hier geen problemen mee, integendeel, het kan mensen op het mobiele internet krijgen en de digitale kloof dichten, waarvoor u ongetwijfeld ook gevoelig bent. Dat belet mij echter niet een aantal vragen te stellen.

Ten eerste, zijn genoemde praktijken vandaag wel toegelaten in het licht van artikel 124? In hoeverre waren u of het BIPT daarvan op de hoogte?

Ten tweede, zijn hier ooit klachten voor ingediend of bekend, inzake URL-based billing?

Ten derde, in hoeverre controleert het BIPT proactief de toepassing van artikel 124? Of wacht men af tot er klachten binnenkomen vooraleer met een onderzoek te starten?

Ten vierde, in hoeverre volgt BIPT dit verhaal actief op, in algemene termen?

Ten vijfde, wat is uw persoonlijke opinie met betrekking tot URL-based billing en een eventueel te restrictieve bepaling of interpretatie van artikel 124?

04.02 Minister **Johan Vande Lanotte**: Mijnheer Dedecker, in tegenstelling tot uw veronderstelling laat de wet in artikel 122 § 2 wel toe dat de operatoren sommige verkeersgegevens opslaan en verwerken met als doel facturen van de abonnees op te stellen. Dat noemen we de URL-based billing, die wordt gefactureerd wanneer men bepaalde websites bezoekt of die, wanneer men bepaalde websites van de operator of van iemand anders bezoekt, net niet meetellen in de datahoeveelheid die iemand mag downloaden volgens zijn abonnement. De wet laat dat dus toe in artikel 122, § 2.

Deze mogelijkheid is onderworpen aan de verplichting voor operatoren om voorafgaand aan de gegevensverwerking aan de abonnees een hele reeks toelichtingen te verstrekken. Deze verwerking is slechts toegestaan tot het einde van de periode van de betwisting van de factuur of tot het einde van de periode waarin de betaling gerechtelijk kan worden gevorderd.

permettre l'identification par les services d'assistance. Aucune exception n'est faite en matière de tarification. Ceci empêche une facturation basée sur l'URL, dans le cadre de laquelle les opérateurs peuvent porter en compte soit des frais supplémentaires, soit une réduction, pour des connexions internet de ou vers certaines adresses ou pour certaines applications sur des sites web donnés.

Certains opérateurs se montrent toutefois assez créatifs en la matière. Ces pratiques sont-elles autorisées? Dans quelle mesure l'IBPT en est-il informé? Des plaintes ont-elles été déposées à ce sujet? Dans quelle mesure l'IBPT contrôle-t-il l'application de l'article 124 de façon proactive? Quelle est la vision du ministre en ce qui concerne la facturation basée sur l'URL et l'article 124?

04.02 **Johan Vande Lanotte**, ministre: L'article 122, § 2, de la loi autorise les opérateurs à stocker et à traiter une série de données en vue de l'établissement des factures de leurs abonnés. Cette pratique a été baptisée *URL-based billing*. Elle est admise pour autant qu'une série d'informations aient été fournies par les opérateurs à leurs abonnés avant le traitement des données. Ce traitement de données n'est en outre autorisé que jusqu'à la fin de la période de contestation de la facture ou de celle pendant laquelle le paiement peut être requis par voie judiciaire.

URL-based billing, een manier om diensten aan abonnees te factureren of juist niet te factureren, is dus niet in strijd met artikel 124 als aan de voorwaarden van artikel 122, § 2 is voldaan.

Het BIPT was en is op de hoogte van dergelijke praktijken. Het BIPT heeft ook geen kennis van klachten met betrekking tot URL-based billing. Dat is ook niet verrassend, want dit is iets dat gratis is. Veel klachten komen er meestal niet over iets dat gratis is.

Het BIPT organiseert momenteel geen specifieke controlecampagne. Men veronderstelt dat daar geen grote problemen zijn.

Het BIPT controleert of de tariefplannen die de operatoren voorleggen in overeenstemming zijn met de wetgeving.

De conclusie is dat het artikel 124 niet restrictief is omdat het meer mogelijkheden biedt dan verondersteld, in samenlezing met artikel 122 en artikel 123. URL-based billing is gewoon een praktijk die wettelijk en hedendaags is.

L'URL-based billing est une méthode pour facturer ou non des services aux abonnés et, pour autant que les conditions prescrites par l'article 122, § 2, aient été respectées, ne viole donc pas l'article 124.

L'IBPT est informé de ce type de pratiques et n'a pas connaissance de plaintes à ce sujet. Cela n'a rien de surprenant puisque ce service est gratuit et il est rare d'enregistrer des plaintes à propos de services gratuits.

Aucun problème majeur n'étant attendu, l'IBPT n'organise actuellement aucune campagne de contrôle particulière. Il se contente de vérifier si les plans tarifaires proposés par les opérateurs sont conformes à la loi.

04.03 **Peter Dedecker** (N-VA): Mijnheer de minister, ik dank u voor uw antwoord. Ik zal de voorzitter een groot plezier doen en mijn repliek beperken tot de melding dat ik nog zal terugkomen op de netneutraliteitsdiscussie.

Ik dank u voor de toelichting bij uw interpretatie.

*Het incident is gesloten.
L'incident est clos.*

De **voorzitter**: Vraag nr. 8094 van de heer Peter Dedecker valt weg.

05 **Vraag van de heer Peter Dedecker aan de vice-eersteminister en minister van Economie, Consumenten en Noordzee over "de Europese Raad van 13 december 2011" (nr. 8095)**

05 **Question de M. Peter Dedecker au vice-premier ministre et ministre de l'Économie, des Consommateurs et de la Mer du Nord sur "le Conseil européen du 13 décembre 2011" (n° 8095)**

05.01 **Peter Dedecker** (N-VA): Mevrouw de voorzitter, mijnheer de minister, dit is een vraag die ik liever op voorhand had gesteld aan de toenmalige bevoegde minister Van Quickenborne, maar het is ook interessant om er achteraf op terug te komen.

Op 13 december vond de vergadering van de Europese Raad van ministers voor Transport, Telecommunicatie en Energie plaats. Op de agenda stonden toen in het bijzonder de discussies betreffende het radiospectrumbeleid, de RSPD-discussie, roaming binnen de Europese Unie, de oprichting van het ENISA — European Network and Information Security Agency —, de communicatie van de Commissie inzake netneutraliteit, met de aanneming van de conclusies van de raad en een gedachtewisseling over de digitale agenda.

Graag had ik van u geweten welke standpunten uw voorganger namens ons land ingenomen heeft op deze vergadering.

05.01 **Peter Dedecker** (N-VA): L'ordre du jour du Conseil européen Transports, télécommunications et énergie du 13 décembre 2011 comportait, entre autres, les points suivants: le programme pour une politique du spectre radioélectrique (PPSR), l'itinérance au sein de l'UE, la création de l'Agence européenne chargée de la sécurité des réseaux et de l'information (ENISA), la déclaration de la Commission sur la neutralité du réseau et l'agenda numérique.

Quelle était la position de la Belgique lors de ce Conseil?

05.02 Minister **Johan Vande Lanotte**: Mevrouw de voorzitter, het was niet mijn voorganger, het was ook ik niet, het was mijn vertegenwoordiger. Op 13 december was de nieuwe regering er. Het waren de mensen van de permanente vertegenwoordiging die, in samenspraak met ons, daaraan deelnamen.

Wat het spectrumbeliefd betreft, wij hebben ons onthouden. Dit hebben wij nog gedaan in het verleden, heb ik begrepen, omdat wij daar met Gemeenschappen en Gewesten zitten. Dit betekent dat wij dit misschien nog eens moeten bekijken met het overlegcomité. Ter zake heeft België geen grote rol gespeeld.

Wat betreft roaming zijn wij het initiatief blijven steunen. Het was geen echt initiatief, het was veeleer een eerste gedachtewisseling. Het voorstel van de verordening moet die concurrentie versterken. Wij hebben dit initiatief dus gesteund. Het Pools voorzitterschap heeft ook een vorderingverslag voorgelegd, waarvan wij kennis hebben genomen.

Dat wordt inderdaad, zoals u daarnet ook gezegd hebt, steeds scherper.

Met ENISA was er een voorstel voor de verordening van het Europees Parlement in de raad over het Europees agentschap voor de veiligheid. Dat is toch iets actueel. De derde pijler van de digitale agenda is gericht op een gecoördineerd Europees antwoord op de nieuwe uitdagingen inzake veiligheid van de netwerken en informatie.

De Europese Raad is er niet in geslaagd een akkoord te bereiken over de duur van het mandaat dat aan ENISA moet worden gegeven, en een nieuwe compromistekst werd door het Pools voorzitterschap voorgelegd op basis waarvan de Raad een algemeen beleid zou moeten uitstippelen. België kon dit voorstel, dat aan de basis ligt van een algemeen beleid, bijtreden, in afwachting van de resultaten van de besprekingen die ook in het Europees Parlement aan de gang zijn.

Netneutraliteit is een belangrijk thema, heb ik inmiddels gemerkt, waarover ik mij eens een zondag zal buigen. Als een van mijn kleinkinderen dan vraagt wat ik aan het doen ben, zal ik antwoorden dat ik aan het lezen ben over de netneutraliteit. Dat zal zijn oordeel over mijn stijgende dementie natuurlijk niet verbeteren.

Er zijn in elk geval mededelingen. De Raad heeft conclusies ingediend. Wij moeten de omzetting nog afronden, maar België ondersteunt de Commissie in haar conclusies. Ik ga ervan uit dat zij een goed evenwicht heeft gevonden tussen de belangen van de Europese gebruikers en die van de toegangsleveranciers.

Wij zullen moeten zien wat dat juist betekent, maar het voorontwerp van omzettingwet zal ons in elk geval toelaten die discussie te voeren. Tegen dan zal ik proberen goed te begrijpen waarover het gaat. Het grote principe zit al in de telecomwet, of toch gedeeltelijk. De digitale strategie was gewoon ter informatie.

Ik denk niet dat het een zeer belangrijke Raad was, maar dat is een

05.02 **Johan Vande Lanotte**, ministre: La Belgique était représentée par la Représentation permanente au Conseil du 13 décembre. Concernant la politique du spectre, nous nous sommes abstenus compte tenu du rôle également joué à cet égard par les Communautés et les Régions. Le Comité de concertation devra sans doute s'intéresser à cette question, à l'occasion.

À propos de l'itinérance, nous soutenons l'initiative qui consistait plutôt, en réalité, en un premier échange de vues sur la proposition de règlement tendant à renforcer la concurrence. La présidence polonaise a également présenté un rapport sur l'état d'avancement du dossier.

Concernant la proposition de règlement du Parlement européen sur l'ENISA, le Conseil n'a pas pu trouver d'accord sur la durée du mandat qui sera octroyé à l'Agence. La présidence a rédigé un texte de compromis sur la base duquel le Conseil devra définir une politique générale. La Belgique s'est ralliée à cette proposition.

Il faudra que je consacre un dimanche à l'étude de ce thème important qu'est la neutralité de l'internet.

Le Conseil a rendu ses conclusions. Nous devons encore achever la transposition de ces principes, mais la Belgique appuie les conclusions de la Commission, ces dernières constituant à nos yeux un bon équilibre entre les intérêts des utilisateurs et des fournisseurs d'accès. Nous reprendrons sans aucun doute cette discussion à l'occasion de la transposition de ces éléments.

Raad nooit. De zaken gaan altijd stapsgewijs vooruit. Wij hebben ons daar niet laten opmerken door zeer extreme standpunten. Het is wel mijn bedoeling om zelf naar de volgende Raad te gaan. Dat is logisch. Ook in verband met consumentenzaken zal ik wel wat Europese activiteiten hebben.

05.03 Peter Dedecker (N-VA): Mijnheer de minister, ik dank u voor uw antwoord en ik excuseer mij voor de verwarring. Ik zat er blijkbaar een maand naast. U was toen inderdaad al in functie.

Wat de gevoeligheid voor het RSPP betreft, u weet dat er daarover ook in dit land discussies zijn. Het zou misschien interessant zijn om die discussies af te ronden en een aantal stappen te zetten. Wij moeten er natuurlijk wel voor opletten dat ENISA geen megalomaan orgaan wordt dat zelf wetgeving zal beginnen uit te vaardigen en, bijvoorbeeld, zichzelf mag laten groeien met bijkantoren. Als ik het goed begrepen heb, heeft uw vertegenwoordiger gewoon de conclusies met betrekking tot ENISA gevolgd?

05.04 Minister Johan Vande Lanotte: (...)

05.05 Peter Dedecker (N-VA): De netneutraliteit zal hier inderdaad nog uitvoerig aan bod komen. Ik wens u veel succes met uw studie.

Ik heb ook aan uw voorganger gezegd dat het interessant zou zijn om meer dergelijke discussies te voeren in dit Parlement. Als wij zien wie in dit Parlement op de hoogte is van het radiospectrumbeleid en zaken als ENISA, dan denk ik dat de aandacht ervoor behoorlijk laag is, terwijl die zaken een vrij grote impact zullen hebben op de digitale wereld in ons land. Vanuit de subsidiariteitsgedachte, die ik genegen ben, zou het niet slecht zijn om daarop regelmatig terug te komen.

05.06 Minister Johan Vande Lanotte: Als het niet-technisch is, ben ik het ermee eens. Wij moeten in die Europese discussies het technische vermijden. Het is evident dat daar belangrijke zaken worden beslist met een grote impact. De methodiek van een ambtelijk apparaat bestaat erin ervoor te zorgen dat de zaken technisch worden voorgesteld zodat de discussie "ontmaatschappelijk" wordt. Ik meen dat wij dit moeten vermijden. Als wij dit kunnen vermijden, heb ik er geen probleem mee om vóór een Raad hierover van gedachten te wisselen.

*Het incident is gesloten.
L'incident est clos.*

05.07 Peter Dedecker (N-VA): Mevrouw de voorzitter, ik zie een klein probleem. Ik vind mijn volgende vraag niet terug op mijn laptop. Geeft u mij even de tijd om die op te zoeken.

De **voorzitter:** Het gaat om de vraag over de boete toegewezen aan Telenet.

05.08 Minister Johan Vande Lanotte: (...)

05.09 Peter Dedecker (N-VA): Het ziet er zo naar uit. Dat is niet zo handig om af te lezen. *(Een medewerker van de minister overhandigt de tekst op papier)*

05.03 Peter Dedecker (N-VA): Le PPSR a suscité de nombreuses discussions dans notre pays. Nous devons veiller à ce que l'ENISA ne devienne pas un organisme mégalomane désireux d'élaborer sa propre législation.

05.05 Peter Dedecker (N-VA): La question de la neutralité sera à nouveau abondamment évoquée à cette occasion. Il est essentiel d'aborder des thèmes tels que la politique du spectre radioélectrique et l'ENISA, en dépit du peu d'intérêt dont fait montre le Parlement pour ces domaines. L'incidence de ces éléments sur le monde numérique sera en effet considérable dans notre pays.

05.06 Johan Vande Lanotte, ministre: Tant que la matière n'est pas technique et donc 'non sociale', je suis d'accord d'avoir un échange d'idées préalablement à un Conseil européen.

De **voorzitter**: Gelukkig is er nog papier, af en toe.

05.10 Minister **Johan Vande Lanotte**: Voor bij een minister van Telecommunicatie is dat wel een beetje...

De **voorzitter**: Een uitschuiver!

05.11 **Peter Dedecker** (N-VA): Het is blijkbaar een slecht bestandsformaat, namelijk docx, en daar doet het besturingsprogramma een beetje moeilijk over. Alle documenten in pdf vormen geen probleem.

05.12 Minister **Johan Vande Lanotte**: Het antwoord op deze vraag zal gehalveerd worden!

06 **Vraag van de heer Peter Dedecker aan de vice-eersteminister en minister van Economie, Consumenten en Noordzee over "de boete toegewezen aan Telenet door het BIPT" (nr. 8097)**

06 **Question de M. Peter Dedecker au vice-premier ministre et ministre de l'Économie, des Consommateurs et de la Mer du Nord sur "l'amende infligée à Telenet par l'IBPT" (n° 8097)**

06.01 **Peter Dedecker** (N-VA): Mevrouw de voorzitter, mijnheer de minister, bedankt voor de medewerking van uw team.

Telenet kreeg van het BIPT een boete van 250 000 euro, toch wel een serieus bedrag, voor het niet adequaat informeren van de klanten omtrent de mogelijkheid om kosteloos een contract te beëindigen nadat Telenet de algemene voorwaarden gewijzigd had.

Over die boete zelf zal ik geen uitspraak doen, want dat komt mij niet toe. Ik trek die dan ook niet in twijfel. Wel wil ik het hebben over het feit dat het meer dan een jaar geduurd heeft vooraleer die uitspraak er kwam. De feiten en klachten dateren van begin oktober 2010. Dat is toch wel een redelijke tijd.

Ook recenter, op 13 juli jongstleden, kondigde Telenet een prijsverhoging aan van contracten met een bepaalde duur met als verantwoording een stijging van de index der consumptieprijzen. De wijze van prijsindexering werd echter niet beschreven in de algemene voorwaarden, terwijl dat eigenlijk wel noodzakelijk is conform artikel 74 van de wet van 6 april 2010.

De aangekondigde tariefverhoging is tevens in strijd met artikel 108, § 2, van de wet van 13 juni 2005, de Telecomwet betreffende de elektrische telecommunicatie, aangezien de algemene voorwaarden niet voorzien in een aan de index van de consumptieprijzen gerelateerde stijging, terwijl dat uitdrukkelijk gevraagd wordt in die wet.

Naast Telenet overtraden ook andere operatoren, zoals Voo en Edpnet, dezelfde artikels, waardoor Test Aankoop besloot om ook die operatoren te dagvaarden of om althans een klacht tegen hen in te dienen.

Wat is de gemiddelde doorlooptijd bij dergelijke klachtenbehandelingen? Waarom duurt het meer dan een jaar vooraleer een uitspraak komt bij het BITP? Kent men daar mogelijkheden voor werklasmetingen? Het is een heikel thema bij

06.01 **Peter Dedecker** (N-VA): Telenet s'est vu infliger une amende de 250.000 euros par l'IBPT pour n'avoir pas correctement informé ses clients de la possibilité de résilier gratuitement un contrat à la suite d'une modification de ses conditions générales. Les plaintes à ce sujet remontent à début octobre 2010 et le verdict s'est donc fait attendre plus d'un an.

Le 13 juillet 2011, Telenet a annoncé une hausse de tarifs en raison d'une augmentation de l'indice des prix à la consommation. Contrairement aux dispositions de l'article 74 de la loi du 6 avril 2010, l'indexation des tarifs ne figure cependant pas dans les conditions générales de l'opérateur. La hausse des tarifs annoncée est par ailleurs contraire à l'article 108, § 2, de la loi du 13 juin 2005.

D'autres opérateurs ont également enfreint ces mêmes dispositions et Test-Achats a dès lors décidé de les assigner ou d'au moins déposer une plainte contre eux.

Quel est le délai de traitement moyen de telles plaintes au sein de l'IBPT? Pourquoi faut-il plus d'un an avant qu'une décision ne

Justitie en andere rechtscolleges.

Welke initiatieven heeft het BITP in vergelijkbare dossiers genomen? In hoeverre gaat men hier proactief te werk, of speelt men kort op de bal als er dergelijke klachten binnenkomen?

Voor de tweede klacht stelde het BITP onder meer tijdens de hoorzitting naar aanleiding van het Strategisch Plan in deze Kamer "ermee bezig te zijn". Men wilde uiteraard niets zeggen over hangende zaken. Dat begrijp ik maar waarom moet het zo lang duren? Wanneer wordt er een uitspraak verwacht?

Wat is volgens u de impact van dergelijke lange doorlooptijden op de rechtszekerheid van zowel operatoren als consumenten? Hoe kan dat aangepakt worden? Hoe kan men daar rechtszekerheid krijgen, liefst op kortere tijd?

06.02 Minister **Johan Vande Lanotte**: De beslissing is inderdaad van november. Ik zet "klacht" tussen aanhalingstekens. Het is geen formele klacht tegen BITP. BITP heeft geen formele klachtprocedure. Het is een brief met een klacht. Ik geef het aan omdat het niet zo geformaliseerd is. Naar aanleiding daarvan heeft de FOD Economie, Directie Controle en Bemiddeling, een bezoek gebracht aan Telenet om de contractvoorwaarden en verkoopvoorwaarden door te lichten en om ervoor te zorgen dat het in overeenstemming was met de wet.

Waarom heeft het zo lang geduurd? Men is eerst bij Telenet geweest, men heeft geluisterd naar de argumenten, dan hebben ze een ontwerpbeslissing gegeven, daarop kon Telenet antwoorden. Pas dan is de procedure doorgedaan. Bovendien heeft men een beetje gewacht omdat de Economische Inspectie ter plaatse aanwezig was. Men heeft het resultaat daarvan afgewacht. De twee procedures liepen parallel. Pas daarna heeft men beslist. Dat is redelijk laat.

Nu is er een zaak rond Cofidis. Er is trouwens ook een parlementaire vraag over gesteld. Als men daar een probleem vaststelt moet men een waarschuwing geven, een voorstel doen en dan heeft men zes maanden tijd om definitief te antwoorden. Dat zijn lange termijnen. Ik vind dat ook lang. Dat is een jaar. In de uitleg die men geeft zit ook wel iets. Men wil twee verschillende zaken op elkaar afstemmen. Men geeft een voorstel. Dat is alsof de rechter zou zeggen: ik geef u zoveel, denk er twee maanden over na en kom dan terug.

Het is vrij courant in economische dossiers. Dat heb ik in het buitenland ook al gezien. Men deelt de ontwerpbeslissing mee en wacht op de reactie.

Ik geef deze uitleg en er zit daar wel iets in, maar ik weet het niet goed. De FOD Economie doet er ook enkele maanden over om dit uit te klaren. Dat is logisch, want zij beschikt immers niet over 30 mensen.

Ik heb er begrip voor dat dit lang duurt, maar of dat het meest essentiële is, weet ik niet. De procedure wordt opgestart en men krijgt een ontwerpbeslissing. Dat is voor het bedrijf dan meestal al een teken dat het aanpassingen zal moeten doervoeren. Ze doen dat ook vrij vlug, zeker wanneer de FOD Economie dan nog eens komt. Dat is tenslotte het belangrijkste.

soit prise? Quelles initiatives l'IBPT a-t-il prises dans des dossiers comparables? Dans quelle mesure l'IBPT agit-il de façon proactive ou réagit-il rapidement en cas de plainte de ce type? Quand la décision relative à la deuxième plainte tombera-t-elle? Quelle est l'incidence de longs délais de traitement sur la sécurité juridique des opérateurs et des consommateurs? Comment peut-on y remédier?

06.02 **Johan Vande Lanotte**, ministre: La décision date en effet de novembre 2011. À la suite d'un courrier de plainte, le SPF Économie, direction Contrôle et Médiation, s'est rendu chez Telenet pour examiner les conditions contractuelles et commerciales et pour veiller à ce que celles-ci soient conformes à la loi. Un projet de décision a ensuite été communiqué et Telenet a eu la possibilité d'y répondre. Parallèlement, l'Inspection économique menait toutefois une enquête. On a attendu le résultat avant de prendre une décision définitive, d'où le retard.

Un autre dossier concerne à présent Cofidis. Lorsqu'un problème est constaté, il faut procéder à une mise en garde et formuler une proposition. La société dispose ensuite d'un délai de six mois pour répondre. Les délais sont longs mais pas anormalement pour des dossiers économiques. Le projet de décision est alors communiqué et on attend la réaction des intéressés. La procédure est la même dans d'autres pays.

Il faut lever un malentendu en ce qui concerne la hausse des tarifs de juillet ou août. Une entreprise peut procéder à l'indexation de ses tarifs, même si cette disposition n'est pas mentionnée dans ses conditions générales. Elle doit

Wat de zaak van juli, augustus 2011 betreft, is er een klein misverstand. Een bedrijf mag indexeren, ook als er geen index is voorzien in de algemene voorwaarden. Zij moet dan wel aan de mensen individueel melden dat zij mogen vertrekken.

In dit specifieke geval, heeft Telenet dit in 2011 effectief gedaan. Naar aanleiding van de prijsverhoging heeft Telenet een individuele kennisgeving aan zijn abonnees gericht na het onderzoek van het BIPT.

Men heeft dat onderzocht en besloten dat dit in overeenstemming is met artikel 108, § 2 van de Telecomwet. Zij hebben beslist daarvoor geen procedure in te stellen. Als er geen indexformule is, mag men het doen, maar dan moet men individueel verwittigen dat men dat zal doen, maar dat de mensen kunnen veranderen. Dat is de wet. Het BIPT heeft die regel gecontroleerd en toegepast.

Dit is wel een belangrijke nuance: geen indexering, men mag het doen. Dat betekent dat als men het niet aanvaardt, men ergens naartoe kan gaan. Dit is een belangrijke nuance bij wat u zegt. U zegt dat dit niet is opgenomen in de algemene voorwaarden en men het dus niet mag doen. Het staat niet in de algemene voorwaarden, dus men mag het enkel doen met individuele kennisgeving.

Het jaar daarvoor had men die individuele kennisgeving niet gegeven, vandaar die boete. Die boete werd niet opgelegd voor de verhoging, maar voor de niet-kennisgeving.

06.03 Peter Dedecker (N-VA): Mevrouw de voorzitter, mijnheer de minister, ik dank u voor uw antwoord.

Ik merk dat het niet zozeer aan de werklust bij het BIPT lag dat het zolang heeft geduurd, maar aan de interferentie van twee procedures en aan het feit dat die procedures misschien niet erg efficiënt zijn. Er moet misschien worden gekeken naar efficiëntere procedures.

06.04 Minister Johan Vande Lanotte: De procedures zijn wel efficiënt, want men heeft zijn praktijk wel onmiddellijk veranderd. Dat zegt genoeg.

06.05 Peter Dedecker (N-VA): Dan ben ik heel benieuwd naar het resultaat daarvan.

06.06 Minister Johan Vande Lanotte: Hun praktijk is de mensen individueel te verwittigen. Daarover ging de boete.

06.07 Peter Dedecker (N-VA): U bedoelt dat Telenet zijn praktijk heeft veranderd. Ik dacht dat u de procedure bij het BIPT bedoelde.

06.08 Minister Johan Vande Lanotte: Dat is efficiënt. Na vier maanden was het duidelijk dat men moest veranderen, dus is men daarmee begonnen.

Dat is ook een efficiëntiegevolg van de klacht.

néanmoins informer individuellement ses clients de la possibilité de résilier leur contrat. Telenet a respecté cette obligation en 2011. Après enquête de l'IBPT, il apparaît qu'à l'occasion de l'augmentation des prix, Telenet a adressé un message individuel à ses abonnés. L'indexation est admise, même en l'absence d'une formule d'indexation dans les conditions générales, mais l'opérateur doit organiser une communication individuelle. Voilà les dispositions légales, qui ont été contrôlées et appliquées par l'IBPT.

L'année précédente, Telenet avait omis de procéder à cette notification individuelle et a dès lors été sanctionné. L'amende a été infligée non pas pour sanctionner la hausse tarifaire, mais bien pour l'absence de notification.

06.03 Peter Dedecker (N-VA): La décision tardive est donc imputable à l'interférence de deux procédures et à leur éventuel réel manque d'efficacité. Il faudrait envisager de les améliorer.

06.04 Johan Vande Lanotte, ministre: Les procédures sont efficaces puisque Telenet a immédiatement modifié ses pratiques.

06.09 Peter Dedecker (N-VA): Dat is inderdaad een mooi resultaat. Ik denk dat het goed is dat Telenet die beslissing heeft genomen. Dat is positief.

De vraag rijst wel of het bij het BIPT ook zo lang zal duren als er gelijkaardige klachten komen. Ik denk dat wij daar ook een structurele oplossing moeten zoeken.

We moeten er ook voor zorgen dat de twee procedures, de procedure bij het BIPT en de procedure bij de Economische Inspectie, niet interfereren of elkaar niet vertragen. Ik denk dan aan een *una via*-regeling, zoals in de fiscaliteit.

06.10 Minister Johan Vande Lanotte: Men gaat daarover afspraken maken. Men heeft mij al gezegd dat men tussen het BIPT, het FSMA en de Economische Inspectie afspraken wil maken of die samenwerking te optimaliseren. Die ontwerpprotocolen zijn zelfs in uitwerking.

06.09 Peter Dedecker (N-VA): Il faudra trouver une solution structurelle et veiller à ce que les procédures de l'IBPT et de l'Inspection économique n'interfèrent pas entre elles ou ne se ralentissent pas mutuellement. Je pense notamment à une procédure *una via*, à l'instar de celle en matière de fiscalité.

06.10 Johan Vande Lanotte, ministre: L'IBPT, la FSMA et l'Inspection économique ont conclu des accords pour optimiser la collaboration en la matière.

06.11 Peter Dedecker (N-VA): Is dat een recente afspraak?

06.12 Minister Johan Vande Lanotte: Ja, men is daaraan begonnen onder de vorige regering, maar dat kon niet worden afgewerkt. Het FSMA is daarmee bezig. Bij het BIPT heeft dit ook te maken met de overheveling van personeel en het regelgevend kader en afspraken over wie wat doet. Men heeft mij in het eerste directiecomité dat ik heb bijgewoond ook gezegd dat men dit graag zou afwerken. Ik ga ervan uit dat dit de komende maanden zal gebeuren.

06.13 Peter Dedecker (N-VA): Ik kijk ernaar uit.

*L'incident est clos.
Het incident is gesloten.*

07 Questions jointes de

- **M. Damien Thiéry au vice-premier ministre et ministre de l'Économie, des Consommateurs et de la Mer du Nord sur "la sécurité des réseaux belges de téléphonie mobile" (n° 8538)**

- **M. Tanguy Veys au vice-premier ministre et ministre de l'Économie, des Consommateurs et de la Mer du Nord sur "la sensibilité des réseaux mobiles au piratage" (n° 8713)**

07 Samengevoegde vragen van

- **de heer Damien Thiéry aan de vice-eersteminister en minister van Economie, Consumenten en Noordzee over "de veiligheid van de Belgische mobiele telefonienetwerken" (nr. 8538)**

- **de heer Tanguy Veys aan de vice-eersteminister en minister van Economie, Consumenten en Noordzee over "de inbraakgevoeligheid van mobiele netwerken" (nr. 8713)**

07.01 Damien Thiéry (FDF): Mevrouw de voorzitter, mijnheer de minister, ik wil u graag feliciteren met uw benoeming als minister. Men zegt steeds dat wij in België mensen met heel veel ervaring nodig hebben. De toekomst zal uitwijzen of u *the right man in the right place* bent. Ik wens u in elk geval heel veel succes.

Monsieur le ministre, une étude couvrant 31 opérateurs de téléphonie mobile a conclu que la sécurité des réseaux belges n'était pas suffisante. En particulier, cette étude révèle que, parmi les 31 réseaux étudiés, Belgacom-Proximus en Belgique et deux opérateurs, en Suisse et en République tchèque, étaient moins fiables en termes de protection contre l'usurpation d'identité en vue, notamment, d'appeler

07.01 Damien Thiéry (FDF): Een studie heeft aangetoond dat de beveiliging van de Belgische mobiele telefonienetwerken veel te wensen overlaat. Zo is gebleken dat Belgacom Proximus samen met twee buitenlandse operatoren – een Zwitserse en een Tsjechische – de minste bescherming biedt tegen identiteitsfraude. De overige Belgische operatoren zijn in

et d'envoyer des sms. Si Belgacom-Proximus apparaît dans le rapport comme étant le moins sûr, les autres opérateurs belges ne sont pas épargnés.

Mobistar annonce, dans la presse, que la sécurité des clients est "notre priorité numéro un. Nous la surveillons au jour le jour pour protéger notre réseau en fonction de notre analyse et de l'évolution des technologies". Que la sécurité des clients soit prioritaire, je m'en réjouis. En revanche, j'ai été surpris d'une déclaration de Proximus, à propos de la personne qui a testé le niveau de sécurité du réseau, selon laquelle "cette personne utilise des techniques illégales de piratage pour tester notre réseau et publie des conclusions sans même nous permettre d'évaluer son protocole de test". Selon moi, il est évident que c'est dans le cadre d'un piratage que l'on utilise ce genre de méthode; sans cela, cette situation n'aurait pas lieu d'être!

Le spécialiste en sécurité à l'origine de cette étude, M. Kartsen Nohl, a déclaré que ces opérateurs pourraient facilement corriger les vulnérabilités de la norme gsm, en mettant à jour le système, qui date des années 1980. Sa recherche a révélé que seuls deux opérateurs, T-Mobile en Allemagne et Swisscom en Suisse, utilisaient déjà cette mesure de sécurité renforcée, qui consiste à ajouter un chiffre au hasard à la fin de chaque commande pour contrecarrer le décodage. L'étude considère que la vulnérabilité majeure décelée parmi les opérateurs ne nécessite pas d'investissement considérable, mais – et cela me semble quand même plus inquiétant – relève de leur inertie, voire d'une répartition inadéquate des priorités.

À l'heure où les utilisateurs de gsm s'en servent non seulement pour communiquer, mais également pour effectuer des achats commerciaux ou gérer leur compte en banque, la sécurisation des réseaux doit constituer une priorité. La presse indique que vous auriez demandé à l'Institut belge des services postaux et des télécommunications (IBPT) d'enquêter sur la sécurité des réseaux gsm, ce qui correspond bien à ses missions en vertu de l'article 8 de la loi sur les télécommunications.

Pouvez-vous me confirmer que vous avez demandé à l'Institut belge des services postaux et des télécommunications (IBPT) d'enquêter sur la sécurité des réseaux gsm? Le cas échéant, quelles sont les données que vous avez obtenues?

Pouvez-vous me faire savoir s'il y a eu un contact avec les sociétés belges concernées pour connaître leur point de vue? Il est toujours intéressant de savoir ce qu'elles en pensent.

Comptez-vous communiquer les mesures envisagées par le gouvernement, s'il y a vraiment des risques d'atteinte à la sécurité des réseaux que les opérateurs auraient dû déceler et corriger, surtout s'ils se sont révélés justifiés par les enquêtes?

07.02 Tanguy Veys (VB): Mijnheer de minister, de aanleiding voor mijn vraag was een gelijkaardige bezorgdheid. Het is namelijk zo dat de Duitse beveiligingsexpert Karsten Nohl eind 2010 naar buiten kwam met de resultaten van een test op het vlak van de inbraakgevoeligheid van in totaal 31 mobiele netwerken in Europa, Marokko en Thailand. Uit deze proeven bleek dat hij met een gsm van zeven jaar oud per operator minstens honderd pogingen heeft gedaan

hetzelfde bedje ziek.

Mobistar verzekert ons dat de veiligheid van de klant zijn grootste bekommernis is. Bij Proximus stelt men dan weer dat degene die hun netwerk heeft getest illegale technieken heeft gebruikt en conclusies heeft bekendgemaakt zonder de operator de mogelijkheid te geven zijn testprotocol te evalueren. Hoe kan men nu het netwerk testen zonder het te kraken?

Volgens de specialisten achter die studie zouden de operatoren de zwakke punten van de gsm-norm makkelijk kunnen wegwerken door het systeem, dat uit de jaren tachtig dateert, te updaten. Een Zwitserse en een Duitse operator passen een veiligheidsmaatregel toe waarbij er aan elk commando een willekeurig cijfer wordt toegevoegd, zodat hackers het moeilijker kunnen ontcijferen. Volgens de studie zijn er geen al te grote investeringen vereist om de kwetsbaarheid van die netwerken te verhelpen en is dat probleem te wijten aan de inertie van de operatoren.

De beveiliging van de netwerken moet een prioriteit zijn. Naar verluidt hebt u het Belgisch Instituut voor postdiensten en telecommunicatie verzocht een onderzoek naar die beveiliging in te stellen, wat overeenstemt met zijn opdracht.

Heeft u het BIPT gevraagd een onderzoek in te stellen? Heeft men de betrokken bedrijven om hun standpunt gevraagd? Wat zal u ondernemen als blijkt dat de operatoren effectief in de fout gegaan zijn?

07.02 Tanguy Veys (VB): Les résultats affichés par les réseaux GSM belges à l'issue d'un test effectué fin 2010 par l'expert allemand de sécurisation des réseaux de téléphonie mobile Karsten Nohl étaient assez

om de beveiliging te testen. Het zwakke punt ligt volgens de betrokkene bij de signalen die een telefoon en het netwerk met elkaar uitwisselen en bij het begin van een gesprek. Door die na te bootsen slaagde hij er blijkbaar in bij die netwerken in te breken.

Opvallend was bovendien dat de Belgische gsm-netwerken in de test niet al te best scoorden. Bij het afluisteren van gesprekken waren meer dan een derde van de pogingen succesvol. De cijfers die hij gaf waren 35,70 % voor Proximus, 39,40 % voor Mobistar en 46,94 % voor Base. De locatie van de beller bepalen ging minder vlot bij Base met 13 % maar verbazend simpel bij Mobistar met 45,81 %. Met een score van 57,22 % bengelt Proximus op dat vlak zelfs helemaal onder aan de lijst. De identiteit van een klant van Base, 39,84 %, is dan wel makkelijker vast te stellen dan die van een klant bij Proximus, 20,24 % of bij Mobistar, 29,97 %. Volgens Nohl kan de beveiliging al beduidend worden verbeterd door een simpele software-ingreep. Die oplossing zou al sinds 2008 bekend zijn maar volgens Nohl passen de Belgische mobiele operators ze niet toe. In reплик daarop heb ik reeds van Belgacom vernomen dat het wel gaat om een simpele ingreep maar dat die enerzijds duur is en anderzijds tot gevolg zou hebben dat klanten die nu nog met een verouderd toestel bellen niet meer in staat zouden zijn om gebruik te maken van het netwerk.

Dat is natuurlijk een afweging die wij als leden van het Parlement of als commissie moeilijk kunnen maken. Ik vermoed echter wel dat u er vanuit uw bevoegdheid als minister over moet waken dat het mobiele netwerk voldoende beveiligd is. Ik weet dat men daar tot in het absurde kan in gaan. Er zal altijd wel iemand zijn die kan inbreken in bepaalde netwerken, al was het maar door nalatigheid van de gebruikers zelf. Ik meen echter dat u toch een aantal maatregelen of elementen in overweging moet nemen om een bepaalde basisveiligheid te garanderen. In antwoord daarop heb ik al vernomen dat het Belgisch Instituut voor Postdiensten en Telecommunicatie eind vorig jaar heeft verklaard – mede op aangeven van u – dat het de veiligheid van de Belgische gsm-netwerken zou onderzoeken. Als zou blijken dat de veiligheid onvoldoende is, dan zouden de Belgische telecomoperators verplicht worden om in bijkomende veiligheidsmaatregelen te investeren.

Wij hebben de communicatie gehad. U hebt als minister, soms in tegenstelling tot uw eerste minister, daarop zeer snel en accuraat de dag zelf gereageerd en gezegd dat deze problematiek aan de orde was.

Ik wens echter toch te vernemen of u die bevindingen van de Duitse beveiligingsexpert Karsten Nohl bijtreedt, want Belgacom relativeerde dat toch wel in zekere zin. Zo ja, welke maatregelen hebt u genomen? Bevestigt u bij deze ook de opdracht die u gegeven hebt aan het BIPT? Zo neen, waarom niet?

In navolging van de communicatie die er reeds geweest is met het BIPT, zijn de conclusies van het BIPT reeds beschikbaar? Zo ja, wat zijn die conclusies en welke maatregelen werden er genomen? Zo neen, wanneer zijn die wel beschikbaar?

07.03 Johan Vande Lanotte, ministre: Chers collègues, l'IBPT a effectivement été chargé d'effectuer une enquête. Selon les articles 113 et 114 de la loi relative aux communications

médiocres. Dans plus d'un tiers des tentatives de piratage, il a été possible d'écouter les conversations et la localisation ou l'identification de l'appelant se sont souvent révélées un jeu d'enfant. Selon Nohl, le déploiement d'un simple logiciel, connu depuis 2008, mais pas utilisé par les opérateurs belges de téléphonie mobile, assurerait déjà une amélioration très nette de la sécurité du réseau. Belgacom affirme que le coût de cette intervention serait élevé et exclurait les appareils les plus anciens du réseau.

Quelles mesures le ministre prendra-t-il en la matière? Les conclusions de l'IBPT sont-elles déjà disponibles?

07.03 Minister Johan Vande Lanotte: Het BIPT werd inderdaad belast met een onderzoek.

électroniques, l'IBPT est compétent en matière de sécurité. Je cite: "Compte tenu de l'état de la technique et du coût de leur mise en œuvre, ces mesures garantissent un degré de sécurité adapté au risque existant."

Je cite ce texte parce qu'on y trouve les mots "l'état de la technique", "coût de leur mise en œuvre", "mesures qui garantissent un degré de sécurité adapté au risque existant". Il y a beaucoup de mou dans la loi: ce n'est pas oui ou non, cela ne signifie pas que si une personne sait entrer dans un réseau, on doit le changer, mais cela ne veut pas dire non plus qu'il ne faut rien faire. Beaucoup de discussions sont possibles.

C'est l'IBPT qui en est chargé et qui suit avec beaucoup d'attention les déclarations de M. Karsten Nohl. Suite à sa dernière étude qui a été répercutée par les médias, les services de l'IBPT ont commencé une enquête, comme je le leur ai demandé. Je suppose qu'ils l'auraient menée de toute manière spontanément.

In het kader van dat onderzoek heeft het BIPT begin 2012 contact opgenomen met de verschillende leveranciers, de verschillende operatoren van mobilofonie om op basis van een vragenlijst zicht te krijgen op de toekomst. Wij weten uiteraard dat we evolueren naar 4G-netwerken die uiteraard weer andere vereisten zullen stellen, maar ook een aantal problemen zullen oplossen. Men verwacht het antwoord rond half januari. Het BIPT zal ook een interne analyse doorvoeren, naast een analyse van de operatoren zelf.

Er zullen ongetwijfeld indicaties zijn van het feit dat 100 % veiligheid niet kan worden gegarandeerd. Als men binnenraakt, raakt men eenmaal binnen.

Comme le disait M. Thiéry, ce n'est pas parce qu'on ignore la manière dont il est entré qu'il n'a pas pu entrer. C'est clair.

Dat is nogal logisch. Dat is het dus.

Ik verwacht dat het BIPT in principe zal moeten beslissen over de verhouding tussen de prijs en het resultaat, wat ook een maatschappelijke kant heeft.

Het argument van de operatoren is dat als zij het nu invoeren, ik meen 10 % van de gebruikers hun gsm moeten weggooien. Tien procent is in verhouding een afwijking. Met de 4G-toepassing zullen zij, naar ik heb begrepen, sowieso hun gsm moeten weggooien. Zij kunnen dan ook redeneren dat, wanneer zij hun gsm dan toch moeten weggooien, zij dan meteen klaar zijn voor 4G. Zij kunnen ook beslissen om hun gsm weg te gooien op het moment dat 4G in werking treedt. Een en ander zal afhankelijk zijn van de snelheid waarmee 4G wordt ingevoerd.

Wat ik hier nu vertel, is echt wel *high level profile*. Wij moeten goed nagaan hoeveel gebruikers door de maatregel worden geraakt,

De wet bevat stof tot discussie: 'Die maatregelen waarborgen een zo hoog mogelijk beveiligingsniveau dat in verhouding staat tot het betrokken risico, rekening houdend met de stand van de techniek en de kosten van uitvoering ervan.'

De heer Karsten Nohl sprak niet voor dovemansoren. Naar aanleiding van zijn jongste onderzoek, dat de nodige media-aandacht kreeg, werd er een onderzoek ingesteld.

Début 2012, l'IBPT a pris contact, dans le cadre de cette enquête, avec les différents opérateurs afin de mieux cerner les développements futurs. Les réseaux 4G poseront bien évidemment de nouvelles exigences, mais permettront par ailleurs de résoudre certains problèmes. Une réponse est attendue pour la mi-janvier et l'IBPT procèdera également à une analyse interne. À n'en pas douter, la sécurité absolue ne pourra pas être garantie.

Inderdaad, mijnheer Thiéry, het is niet omdat men niet weet hoe iemand is binnen geraakt, dat hij niet binnen geraakt is.

Les opérateurs indiquent qu'en cas d'instauration immédiate, 10 % des utilisateurs ne pourront plus utiliser leur GSM, mais de toute façon, il en sera manifestement ainsi avec l'application 4G.

Nous devons vérifier combien d'utilisateurs seront touchés par la mesure, quel en sera le coût, quelle approche nous adopterons et dans quel délai ce groupe de 10 % pourra être réduit. En définitive, l'IBPT devra donc prendre une décision fondée sur la mise en balance du prix et de la sécurité.

hoeveel een en ander zal kosten, hoe wij het zullen aanpakken en hoe snel de vervanging van het betrokken aantal gebruikers is. Misschien zal de genoemde 10 % over een jaar immers maar 5 % meer zijn. Wij moeten dus ook nagaan wat de natuurlijke evolutie is wanneer wij de invoering versnellen.

De gegevens zullen wij denklijk van het BIPT krijgen, waarna het BIPT de beslissing moet nemen. Ik ga er echter van uit dat het mij zijn beslissing vriendelijk zal communiceren. Wij zullen dus nog zien.

Het gaat echter om een afweging van prijs en veiligheid. Daarop komt het ongeveer neer.

07.04 Damien Thiéry (FDF): Monsieur le ministre, merci. Manifestement, il nous est nécessaire de faire preuve de plus de rigueur; rigueur est un mot que j'apprécie particulièrement. Cela signifie un niveau de sécurité maximal et pas seulement adapté; vous en êtes parfaitement conscient puisque vous l'avez dit vous-même. D'autant plus que les gens utilisent chaque jour davantage leur gsm non seulement pour téléphoner, mais aussi pour payer leurs factures ou pour contrôler leur compte bancaire.

Ma dernière remarque sera donc que j'espère qu'un timing est prévu auprès de l'IBPT afin d'obtenir leurs recommandations et un niveau de sécurité.

07.05 Johan Vande Lanotte, ministre: Ils auront les éléments à la mi-janvier et ils pourront donc émettre un avis sans doute au début du mois de février.

07.06 Damien Thiéry (FDF): In dat geval zullen wij nog zien op het moment zelf en dat analyseren. Bedankt voor uw antwoord.

07.07 Tanguy Veys (VB): Mijnheer de minister, bedankt voor uw antwoord. Ik begrijp de overwegingen die gekoppeld zijn aan de vaststellingen. Enerzijds is het zeer belangrijk dat men de gebruikers duidelijk maakt dat als men nog gsm's van de eerste generatie gebruikt, er mogelijk risico's zijn op inbreuken, zoals telefoongesprekken afluisteren, of zelfs bellen op hun rekening.

Er is ook de vaststelling dat men een keuze moet maken om die mensen volledig — u spreekt over 10 % — uit te sluiten van de toegang tot het mobiele netwerk, als men echt de garantie wil dat het quasi veilig is. 100 % veiligheid is natuurlijk zeer moeilijk te garanderen.

U sprak over half januari voor het BIPT en het is nu 17 januari, dus wij zitten in de buurt. Ik vermoed dat zij nu de gegevens verwerken. De communicatie is belangrijk; enerzijds moet men de gebruikers bewust maken van het risico. Belangrijk is dat mensen weten dat als zij nog beschikken over een zeer oud gsm-toestel, het risico van misbruik groter is. Ik zeg niet dat het effectief gebeurt, dat mensen te kwader trouw zijn en ergens misbruik van willen maken, maar de klanten moeten zich daar wel van bewust zijn.

Anderzijds, 10 % is niet veel, maar nog altijd veel. Ook die mensen moeten nog toegang krijgen tot het mobiele netwerk. Men moet de

07.04 Damien Thiéry (FDF): De regels moeten strikter en de netwerken moeten maximaal worden beveiligd. Gsm's worden immers steeds vaker gebruikt voor bankverrichtingen. Wanneer mogen we van het BIPT aanbevelingen en richtlijnen omtrent een passend veiligheidsniveau verwachten?

07.05 Minister Johan Vande Lanotte: Het kan begin februari een advies uitbrengen.

07.06 Damien Thiéry (FDF): Nous analyserons dès lors le dossier au moment même.

07.07 Tanguy Veys (VB): Il est important d'informer clairement les utilisateurs du fait que lors de l'utilisation de téléphones portables de la première génération, des atteintes à la vie privée sont possibles. Leur barrer totalement l'accès au réseau mobile est une option si l'on veut garantir la sécurité.

mensen niet onnodig op kosten jagen, maar al die overwegingen moeten een element zijn om de veiligheid te garanderen.

Los van de betaalbaarheid hoop ik dat daarmee rekening zal worden gehouden. Als de resultaten en de bevindingen beschikbaar zijn, hoop ik dat u daaraan, in uw hoedanigheid van minister, de nodige gevolgen zult verbinden.

L'incident est clos.

Het incident is gesloten.

08 Question de Mme Karine Lalieux au vice-premier ministre et ministre de l'Économie, des Consommateurs et de la Mer du Nord sur "les appels illimités proposés par Numericable vers le Maroc" (n° 8709)

08 Vraag van mevrouw Karine Lalieux aan de vice-eersteminister en minister van Economie, Consumenten en Noordzee over "het abonnement van Numericable waarmee men onbeperkt kan bellen naar Marokko" (nr. 8709)

08.01 Karine Lalieux (PS): Madame la présidente, monsieur le ministre, cette question date du mois d'octobre. Comme votre prédécesseur, M. Van Quickenborne, ne venait pas vraiment répondre aux questions télécoms, celles-ci ont été, à chaque fois, reportées. Quant à vous, vous réagissez rapidement et je vous félicite déjà!

Un forfait Duo ou Triple Play avec communications illimitées vers le Maroc sur tous les numéros fixes et 60 minutes d'appels gratuits sur les mobiles marocains, voilà une offre qui a suscité l'engouement. Mais, comme souvent en Belgique, "illimité" n'a pas forcément la même définition qu'ailleurs, surtout quand les contrats sont modifiés unilatéralement en cours de route. En effet, en septembre 2011, Numericable avait envoyé un courrier à ses abonnés afin de les avertir de la modification de son offre illimitée. Dans le même temps, il les avait invités à se renseigner auprès du service clientèle pour connaître le montant à apurer avant l'envoi de la facture rectificative.

Ainsi, des centaines de personnes se sont vu réclamer des sommes astronomiques pouvant aller jusqu'à 12 000 euros. Numericable a néanmoins proposé d'annuler un certain pourcentage de la facture, à titre commercial sans doute. Nous pouvons évidemment très largement douter de la légalité de cette modification unilatérale du contrat. Cet exemple montre la nécessité d'améliorer la protection du consommateur en matière de télécoms, tel que vous l'avez d'ailleurs dit dans votre note de politique générale.

Monsieur le ministre, le SPF Économie a-t-il reçu des plaintes? Une enquête sur Numericable est-elle diligentée?

08.02 Johan Vande Lanotte, ministre: Madame la présidente, madame Lalieux, en effet, la direction générale Contrôle et Médiation - l'Inspection Économie, comme on l'appelait jadis -, a reçu jusqu'à aujourd'hui six plaintes de consommateurs dénonçant des problèmes avec le système de facturation forfaitaire depuis septembre 2011. Les montant en jeu dans les plaintes reçues s'étendent de 406 euros à 5 058 euros.

Comme vous l'avez décrit, les clients paient un forfait, le Triple Pack Maroc, qui prévoit des appels illimités vers les téléphones fixes et

08.01 Karine Lalieux (PS): In september stuurde Numericable een brief naar een aantal abonnees om hen op de hoogte te brengen van de eenzijdige wijziging van zijn aanbod betreffende 'onbeperkt' bellen naar Marokko. Honderden klanten kregen facturen voor astronomische bedragen (tot 12.000 euro) voorgeschoteld.

Heeft de FOD Economie daarover klachten ontvangen? Komt er een onderzoek naar de praktijken van Numericable?

08.02 Minister Johan Vande Lanotte: De algemene directie Controle en Bemiddeling heeft tot nog toe 6 klachten ontvangen over problemen met het forfaitaire factureringssysteem vanaf september 2011. Ze sloegen op bedragen tussen 406 en 5.058 euro.

60 minutes vers les téléphones mobiles. Or, il semblerait que des appels aient été facturés hors forfait comme étant des appels vers des téléphones mobiles au Maroc, ce qui revient évidemment plus cher.

La Direction générale mène actuellement une enquête sur base de la loi relative aux pratiques du marché, notamment en vue de déterminer si le prix a été indiqué correctement et s'il y a eu ou non pratique déloyale. Cette enquête est toujours en cours, mais l'administration n'hésitera pas à verbaliser, si nécessaire, le responsable de l'infraction.

J'ajoute que l'article 108, § 2 de la loi sur les télécommunications stipule qu'une modification du contrat passé – il s'agit d'une disposition spécifique en vue de la protection du consommateur – entre un opérateur et un abonné est possible, à condition que ce dernier soit averti au moins un mois à l'avance du projet de modification contractuelle et que l'opérateur l'avertisse en même temps de la possibilité qu'il a de mettre fin au contrat sans pénalité au plus tard le dernier jour qui suit l'entrée en vigueur des modifications s'il n'accepte pas les nouvelles conditions.

Le Service de médiation pour les télécommunications a reçu plusieurs dizaines de plaintes – j'ai le sentiment que c'est ce service qui a reçu la plupart des plaintes – au sujet de la modification des conditions contractuelles que Numericable appliquait à son offre d'appels illimités vers le Maroc. Il a informé l'IBPT du problème qui, en novembre 2011, a ouvert un dossier à ce sujet. Il procède actuellement à un examen approfondi.

Deux instances mènent donc actuellement des recherches. Cela dit, je profite de l'occasion pour dire qu'une solution devra être trouvée. Il faut une concordance dans les enquêtes. Cependant, les sujets sont quelque peu différents puisqu'il s'agit ici d'un problème d'indication de prix. Quant aux télécommunications, il s'agit surtout de prévoir que toute modification doit faire l'objet d'une information individuelle. Nous avons d'ailleurs connu ce genre de problème avec Telenet qui n'avait pas averti ses clients.

Reste la question de savoir comment l'argent sera remboursé. Mais le gouvernement a prévu des *class actions* qui doivent pouvoir s'appliquer dans ce cas. En effet, tous les intéressés n'entameront pas une action individuelle, mais plus facilement une action de groupe où ils peuvent se dire qu'ils pourront obtenir gain de cause après constat de l'IBPT notamment.

Wanneer ze opteren voor Triple Play Maroc betalen de klanten een forfaitair bedrag en hebben ze recht op onbeperkt bellen naar vaste lijnen in Marokko en op 60 minuten bellen naar mobiele telefoons. De gesprekken zouden echter zijn aangerekend als gewone gesprekken naar mobiele telefoons in Marokko, wat uiteraard duurder uitkomt.

De algemene directie Controle en Bemiddeling onderzoekt op grond van de wet betreffende marktpraktijken en consumentenbescherming of de prijs correct werd vermeld en of er geen sprake is van oneerlijke praktijken. Artikel 108, § 2, van de wet betreffende de elektronische communicatie bepaalt dat de abonnee het recht heeft om bij kennisgeving van voorgestelde wijzigingen in de contractuele voorwaarden het contract zonder boete op te zeggen. De abonnee moet ten minste een maand vooraf naar behoren en individueel worden ingelicht over de wijzigingen.

De ombudsdienst voor telecommunicatie heeft tientallen klachten ontvangen met betrekking tot de gewijzigde contractuele voorwaarden van Numericable voor oproepen naar Marokko. De ombudsdienst heeft het BIPT daarvan op de hoogte gebracht, en het BIPT heeft in november 2011 een dossier geopend. Het gaat hier om een probleem van prijsaanduiding, terwijl de telecomwet vooral bepaalt dat de gebruiker individueel van een wijziging op de hoogte moet worden gebracht. Met Telenet hebben we dezelfde problemen gekend.

De vraag is hoe dat geld zal worden terugbetaald. De regering heeft in collectieve schadevorderingen voorzien. In dit geval moet daar gebruik van kunnen worden gemaakt. Nadat met name het BIPT de nodige

vaststellingen heeft gedaan, zullen de betrokkenen ongetwijfeld in het gelijk gesteld worden.

08.03 Karine Lalieux (PS): Madame la présidente, je remercie le ministre pour sa réponse. Évidemment, les télécoms essayent de proposer des produits de plus en plus alléchants – la concurrence est très grande – destinés à des publics très ciblés et très captifs à un moment donné par rapport à leurs demandes et leurs besoins. Et Numericable n'en est pas à son premier essai. Auparavant, lorsque c'était Coditel, il y a eu énormément de procès contre cette société.

08.03 Karine Lalieux (PS): De telecombedrijven trachten natuurlijk steeds aantrekkelijkere producten aan te bieden. Numericable is niet aan zijn proefstuk toe: die operator – het vroegere Coditel – heeft immers een verleden, en is daardoor zelfs van naam moeten veranderen.

08.04 Johan Vande Lanotte, ministre: Numericable était anciennement Coditel?

08.05 Karine Lalieux (PS): Oui! Il y a eu tellement de casseroles – d'ailleurs, on en a beaucoup débattu ici – qu'ils ont changé de nom. Cela va mieux, mais ils sont quand même en grande difficulté. Ils ont été revendus, etc.

08.05 Karine Lalieux (PS): Dat is typisch voor telecomoperatoren die klanten aan zich willen binden met aantrekkelijke aanbiedingen, waar ze zich vervolgens niet aan houden omdat het hun te veel kost. Ik blijf dit dossier op de voet volgen.

C'est typique des opérateurs télécoms qui essaient de rendre captifs par des offres alléchantes, qu'ils ne respectent pas, parce que cela leur coûte trop cher. À un moment donné, ils ne savent donc plus assurer.

Par conséquent, je continuerai à suivre ce dossier de manière attentive.

*Het incident is gesloten.
L'incident est clos.*

09 Vraag van de heer Tanguy Veys aan de vice-eersteminister en minister van Economie, Consumenten en Noordzee over "de duur van gsm-licenties" (nr. 8712)

09 Question de M. Tanguy Veys au vice-premier ministre et ministre de l'Économie, des Consommateurs et de la Mer du Nord sur "la durée des licences GSM" (n° 8712)

09.01 Tanguy Veys (VB): Mijnheer de minister, terwijl wij volop bezig zijn met de toekenning van de 4G-licenties, de prijs en de mogelijke kandidaten, is het nuttig om even de duur van de lopende gsm-licenties te bekijken. Ik heb al geprobeerd om daar meer informatie over te vinden, bijvoorbeeld via de website van het BIPT, maar ik had u als minister daar toch graag in gekend.

09.01 Tanguy Veys (VB): Les licences GSM en cours ont été attribuées pour une période de trois ans. Ce délai sera semble-t-il ramené à deux ans à l'avenir. Quelle durée le ministre juge-t-il idéale?

Naar men mij meedeelt, zijn de lopende gsm-licenties toegekend voor drie jaar. Er zou sprake van zijn om die termijn van drie jaar tot twee jaar te verminderen.

Mijnheer de minister, wat is uw standpunt omtrent die looptijd van drie jaar? Beschouwt u die als meest geschikt? Zo ja, wat is uw motivatie daarvoor? Zo nee, waarom niet?

Als die termijn van drie jaar volgens u niet geschikt is, in welke zin moet die dan aangepast worden? Moet die verminderd worden tot twee jaar en op welke wijze en wanneer zal dat dan gebeuren? Als u daarentegen van oordeel bent dat die termijn langer moet zijn, dan verneem ik eveneens graag uw standpunt ter zake.

09.02 Minister **Johan Vande Lanotte**: Mijnheer Veys, in tegenstelling tot uw veronderstelling, zijn de vergunningen niet voor drie jaar toegekend, maar wel als volgt.

Voor gsm's zijn de 2G-vergunningen voor vijftien jaar toegekend, met een verlengingsmogelijkheid van vijf jaar. Het gaat om een stilzwijgende verlenging. De licenties voor 3G zijn toegekend voor twintig jaar, dus niet vijftien plus vijf zoals bij 2G, maar twintig. De 4G-licenties zullen eveneens vijftien jaar gelden.

De eerste termijn voor de 2G-gsm-vergunningen liep tot 2011 voor Proximus en tot 2010 voor Mobistar. Voor KPN/Base loopt hij tot 2013. De vergunningen van Proximus en Mobistar zijn, omdat zij niet gereageerd hebben, stilzwijgend verlengd met vijf jaar. Dat heeft toen nog enige discussie teweeggebracht in het Parlement. Daarbij rijst de vraag of dat ook voor Base wel kan. Daarover loopt er blijkbaar een proces. Dat is geen mooie historie geweest. In ieder geval betekent het dat die licenties sowieso lopen tot respectievelijk 2015, 2016 en 2018.

Ik kom dan aan de 3G-vergunning, de UMTS-vergunning. Die vergunningen lopen voor Proximus, Mobistar en Base tot in 2021. De vierde 3G-vergunning, de vierde UMTS-vergunning, die Telenet heeft, loopt ook tot 2021. Die is later van start gegaan, maar men heeft die blijkbaar dezelfde aflooptdatum gegeven. Die vergunning heeft een kortere looptijd gekregen, om dan in 2021 alles weer in concurrentie te kunnen stellen.

De 4G-licenties, die er moeten komen, lopen ook voor vijftien jaar.

09.03 **Tanguy Veys** (VB): Mijnheer de minister, u hebt niet echt uw appreciatie, uw standpunt gegeven. U gaat zich dus houden aan de huidige wetgeving; het is niet dat u van oordeel bent dat die moet aangepast worden.

*Het incident is gesloten.
L'incident est clos.*

*De openbare commissievergadering wordt gesloten om 17.12 uur.
La réunion publique de commission est levée à 17.12 heures.*

09.02 **Johan Vande Lanotte**, ministre: Les licences ne sont pas attribuées pour une période de 3ans. Concernant les GSM, les licences 2G, les licences sont accordées pour 15 ans, avec une possibilité de prolongement tacite de 5 ans. Les licences 3G et 4G sont quant à elles attribuées pour 20 ans.

Le premier terme des licences GSM 2G s'est achevé en 2011 pour Proximus et en 2010 pour Mobistar. Il prendra fin en 2013 pour KPN/Base. Les licences de Proximus et Mobistar ont été tacitement prolongées de 5 ans. Reste à savoir si un tel prolongement est possible pour Base. Un procès est semble-t-il en cours à ce sujet. En tout état de cause, ces licences arriveront dès lors à échéance respectivement en 2015, 2016 et 2018.

Les autorisations 3G – ou UMTS – ont été octroyées à Proximus, Mobistar, Base et Telenet jusqu'en 2021, même si ce dernier opérateur a commencé plus tard. Nous voulons que la concurrence sorte pleinement ses effets en 2021.